

8.

ADRIANI STEGERI D.
SUPREMAE CVRIAE REGIO-ELECTORALIS ET CONSISTORII
ASSESSORIS ET CIVIT. LIPS. SENATORIS

DISSERTATIO
DE
PVRPURA
SACRAE DIGNITATIS
INSIGNI

OCCAS.

*L. 3. 4. et 5. C. d. Vest. Holob. L. 4. C. de Consul. L. 7. C. qui milit. poss.
L. 1. C. d. appar. Praef. Praet. L. 1. C. de appar. praef. urb.
L. 6. C. de diu. Rescript. Nou. Leon. 80.*

DVVMVIRIS SVMME REVERENDIS
SUPREMOS
IN THEOLOGIA HONORES
EX MERITO CAPESSSENTIBVS
DICATA.

LIPSIAE D. IX. FEBR. MDCCXLI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

THE
OFFICE OF THE
TREASURER
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
WASHINGTON
D.C.

RECEIVED
JAN 10 1892

THE
OFFICE OF THE
TREASURER
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
WASHINGTON
D.C.

RECEIVED
JAN 10 1892

VIRIS

SVMME REVERENDIS EXCELLENTISSIMIS
CELEBERRIMIS

D O M I N O

ROMANO TELLEIRO

S. S. THEOL. LICENTIATO ET PROF. PVBL. ORD.

AD D. PETRI ECCLESIASTAE

D O M I N O

IOANNI CHRISTIANO
STEMLERO

S. S. THEOL. LICENTIATO ECCLESIAE

TORGAVIENSIS PASTORI PRIMARIO ET DIOECESIOS

CIRCVMACENTIS EPHORO SCHOLAEQVE

INSPECTORI

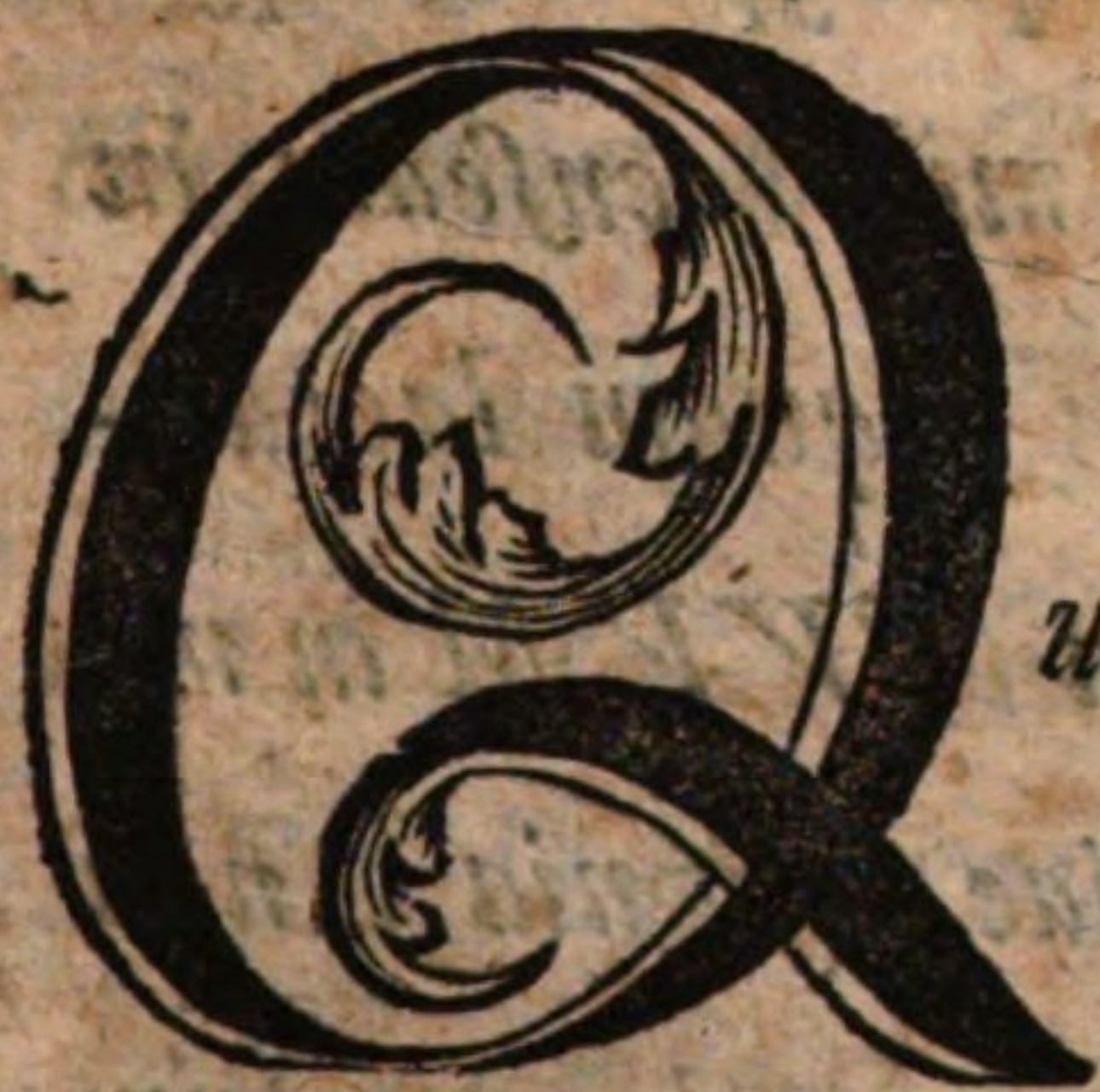
VIRIS
DE RE SACRA ET LITTERARIA MERITISSIMIS
SVM MOS
IN THEOLOGIA HONORES

EX MERITO COLLATOS

GRATVLATVR

ADRIANVS STEGERVS D.

VIRI
SVMME REVERENDI
EXCELLENTISSIMI CELEBER
RIMI

*quam hodierno die capeffitis
dignitatem, VIRI SVM-
ME REVERENDI,
eam VOBIS etiam atque etiam gratulandi cau-
sas mihi videor iustissimas habere, usque adeo,
vt, si publicum meae congratulationis testimo-
nium extare nolim, me non exigua animi vo-
luptate priuem ipse, in me non minus, quam in
VOS iniurius. Quod enim tunc ominatus sum,
quum TIBI, TELLERE VENERA-
BILIS,*

*BILIS, Licentiatus in Theologia Infulas gra-
tulabar, fore, ut proxime maiores, modo colla-
tis, TIBI honores conferrentur, huic omni
tunc laetissimo, nunc iucundissimo, non quum can-
tus addixisse aut volatus, sed diuinam prouiden-
tiam, TVORVMque meritorum praestan-
tiam ita respondisse sentio, ut, quo spe res ipsa
est gratior, eo vehementius mihi censeam in
praesenti non tam gaudendum, quam laetan-
dum esse. Nam cum singularem TVVM in me
animum, quae dixi, Theologiae insignia, non
solum non imminuerunt, sed et incenderunt, tum
haud vano augurio praesumo, summa hac in
Theologia dignitate ad summum tandem TVAM
in me voluntatem fastigium, si quod addi potest,
perductum iri. TVAE vero, SVMME RE-
VERENDE STEMLERE, beneuolen-
tiae, plane inusitatae, nisi parem animum decla-
rarem hac occasione opportunissima, nae ego
possem*

possem parum de referenda gratia sollicitus cense-
ri, quippe qui, tam luculentis documentis TVVM
mihi fauorem, licet absenti absens, probasti,
ut, quum humanitatis TVAE magnitudinem
mecum cogito, pudore dicam an dolore afficiar,
sane ingratissimo, ne, quauis opera adhibita, vi-
ctus tamen abs TE in humanissima animi indu-
ctione videar. Quae quum ita sint, leges amicitiae
nostrae, VIRI SUMME REVE-
RENDI, grauiter laederem, si in virtutum
VESTRARVM laudes excurrere, quam
meum VOBIS studium testari, mallet. Ne-
que enim eo arrogantiae adhuc processu, ut, qua
principes Viri mouentur, capiuntur, abripiun-
tur, oris VESTRI suauitatem melle dulcior-
em, me putarem posse pro eo, ac par est, extolle-
re ac praedicare, praesertim quum, qui pu-
blice sedent iudices in republica litteraria,
VESTRAE eruditionis amplissimae praeco-
nia

nia faciant verissima aequae ac amplissima. Itaque subductis rationibus, nullam mihi video summam reliquam esse, nisi votorum, quae VOBIS VESTRISQUE recens collatis honoribus fundam. Iniquior autem et VESTRO et meo amor esset, nisi VOS crederem amantissime accepturos esse purpuram sacrae dignitatis insigne, tanquam tabulam quandam votorum, in publico suspensam. Quorum eo pertinet summa, ut, quos hodie obtinetis, honores in Theologia summi, cum meritissima sunt virtutum VESTRARVM praemia, tum summae sint felicitatis auspicia certissima. Sic fiet, ut, prout nominis celebritati et munerum amplitudini nihil decedere videtur, sic prosperitas VESTRA suis absoluta numeris iure meritoque censeatur. Valete, et, quo me adhuc prosecuti estis amore, pergite. Dabam Lipsia d. IX. Febr. A. R. S. N. M DCC XLI.

§. I.

INSTITVTI RATIO EXPONITVR.

e Purpura, Sacrae dignitatis insigni, pauca in praesenti commentaturus, data opera praetermitto varias purpurae species, nec Tyriam, Laconicam, Alexandrinam, aliasque a veteribus celebratas, nec modum varium purpuram tingendi, copiosius exponam, de quibus praeter alios euolui poterunt LAVR. NORMANNI *diff. de Purpura: Vps. 1686. a pag. 1. ad pag. 42.* CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCHII *diff. de purpura varia' speciatim regia: Witt. 1706.* V. C. PETR. ZORNIVS, fautor ac amicus meus desideratissimus in *bibliotheca antiquaria Tom. I. part. X. pag. 942. seq.* MICH. FRIDR. LOCHNERI *Sched. Papauer ex omni antiquitate erutum. Norib. 1719. pag. 28. seq.* IOH. CHPH. WICHMANNSHAVSENII *diff. de Velis Tabernaculi: Witt. 1718. §. 7. p. 12.* quibus iungenda *L. 70. §. 13. D. de leg. 3.* Nec animus est, multis inquirere, quomodo *purpureae vestes* distinctae fuerint a *conchyliatis* et *coccineis*: vid. SCHVRTZFLEISCH. *loc. cit. §. 10.* nec disputare libet, an vox *purpura*, aliquando non pro certo colore, sed pro nitore et splendore vsurpata fuerit, et an *purpurare* pro *albescere* et *nitefacere* ab autoribus sumatur, de quo purpurae significatu multa disputat LOCHNERVS *loc. cit. p. 31. seq.* Sed fatis habeo, iam breuissimis indicare,

mihi purpuram hoc loco eo sensu venire, quo non solum vestes ex purpura proprie dicta, et graecis *πορφυρεῖς* nominata, sed et ex cocco et conchylio denotat, quandoquidem veteribus omnes colores, quae ruborem praeferunt, purpureos dictos fuisse, iam satis erudite demonstravit IO. BRAVNIVS *de vestit. Sacerd. Ebraeor. edit. Amstelod. 1701. Lib. I. cap. XIV. p. m. 202. seq.* vt alios rei vestiariae scriptores silentio praetermittam. Quam vero vim sacrae dignitatis et hic intelligi velim, iam a me copiosius traditum fuit in commentatione *de Insulis, sacrae dignitatis insignibus* §. 9. quam vt hic opus esse videatur, quaedam quasi supplementi loco addere. Quumque in duas ibi classes sacrae nobis personae fuerint diuisae, et huius commentationis duae erunt veluti sectiones, quarum altera, purpuram diis, sacerdotibus et sacrificantibus tributam ostendet, altera vero, regibus, imperatoribus, reliquisque magistratibus hoc vestimenti genus vindicabit.

§. II.

PURPURA DEORVM:

A diis igitur veterum non iniuste capimus exorsus commentationis nostrae, quibus purpureas ab antiquis vestes dicatas fuisse et consecratas, luce clarioribus demonstratum testimoniis in veterum monumentis animaduertimus. Duas vestium species diis ab antiquis ita assignatas legimus, vt propriae ipsis quasi fuisse videantur: Vna est *trabea*, altera *palla*. Illud probat SVETONIUS *apud SERVIVM ad VIRGILIVM aeneid. VII. vers. 187.* Suetonius, in libro de genere vestium dicit, *tria esse genera trabearum, vnum diis consecratum, quod est tantum de purpura, aliud regium, quod est purpureum, et habet tamen aliquid album; tertium augurale, de purpura et cocco mixtum:* Hanc vero pallam diis adscriptam fuisse tot adstruxit exemplis BROVKHVSIVS *ad Tibull. IV. 6. 12.* vt, si rem nondum in solis mensa positam velimus credere, lucem soli at-

fun-

fundere conaremur. At licet vtraque vestis trabea et palla diuersa fuerit, tamen, quando de diis reperiuntur, non solum vnum idemque genus vestimenti, sed et eundem colorem, nempe purpureum prae se ferre, mihi quidem videntur, ita, vt, qui diuersas inde Deorum vestes elicere contendunt, a recta aberrare via et in auis errare omnino videantur. Caue tamen existimes, omnibus promiscue diis purpureas vestes aptas fuisse, cum, vt inferis nigrae, sic superis, siue coelestibus praeter albas, purpureae imprimis vsitatae fuerunt: Quod ex MENANDRO probat NATALIS COMES *mytholog. Lib. I. cap. X. p. m. 26.* vid. IO. PHIL. PFEIFFER. *Antiqu. Graec. L. I. cap. XXXIV. p. m. 71.* neque id quidem falso dici testimoniis locupletissimis constat. Iouis Capitolini pallium breue purpureum memorat VOPISCUS in AVRELIANO *Cap. XXIX. meministis enim fuisse in templo Iouis optimi maximi Capitolini, pallium breue, purpureum, lanestre.* Atqui tunica est illa palmata Iouis, quae etiam Sarrana est dicta: vid. *Scholias Iuuenalis Satyr. X. vers 38.* Sarrana autem Tyria est, i. e. Tyria infecta, quod docet SERVIVS ad *Virgil. Georg. II. v. 506.* quia Tyros etiam Sarra nominata fuit: vid. IO. CHRIST. POLCKE. *diff. de Veste palmata: Lips. 1720. §. 8. seq. p. 20.* Ita quoque de palla Iouis rutilante SOLLIVS SIDONIUS in *Epi- thalamio Polemi et Araneolae:*

Palla Iouis rutilat, cuius bis coctus aeno

Serica Sidonius fucabat stamina murex.

vid. IOH. SARTORIUS *diff. de hypocrisi gentilium circa cultum deorum. Lips. 1713. Cap. VII. §. 12. p. 135.* id. *diff. de hypocrisi gentilium circa statuas et nummos Ged. 1711. Cap. VII. §. 12. p. 79.* Iouis Ammonis vestem purpuream, vel exinde discimus, quod ATHENAEVS *Deipnos. Lib. XII. p. 537.* EXEPHIPO refert, Alexandrum in conuiujs gestasse vestem Ammonis purpuream per ambitum diuisam. vid. AEGYD. STRAVCH. *diff.*

de Ioue Hammone: Witt. 1669. GE. CASP. KIRCHMAYER diff.
de Heroum conuiuuiis, coenisque principalibus: Witt. 1700. 10.
ERIC. OSTERMANN. diff. de veterum Romanorum conuiuian-
di ritibus Witt. 1649. Apollini idem color asseritur ab OVI-
DIO metam. II. vers 65.

*Ille Caput flauum lauro Parnaside vinctus,
Verrit humum Tyrio saturata murice palla,*
et Phoebus, qui idem atque Apollo, IDEM poeta metam. II. 23.

*Purpurea velatus veste sedebat,
In folio Phoebus, claris lucente smaragdis.*
Sic Hymenaeus splendida palla reperitur apud OVIDIUM He-
roid. Cydip. vers 162.

*Saepe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.*
Mercurio, Baccho et Musis tribuit purpureum habitum STATI-
VS Syluar. II. VII. vers 5. seq.

*Ipsi quos penes est honor canendi,
Vocalis citharae repertor Arcas,
Et tu Bassaridum rotator Euan,
Et Paeon et Hyantiae Sorores
Laetae purpureas nouate vittas.*

De Baccho et Bacchantium purpura varia scriptorum loca lo-
quuntur: Sic ait SCHOLIASTES ad ARISTOPHANEM in
Θεσμοφ. v. 145. κροκωτόν ἐστὶ Διονυσιακὸν φόρημα, ἢ γυναικεῖον
ἐκ πήνης. h. e. *Crocota est Bacchica vestis, aut muliebris ex se-
rico*: Hinc Bacchus semper in purpureo sericoque amictu
apud veteres producitur, teste SALMASIO ad TERTULLIA-
NUM de pallio, p. 328. Sic Bacchus in virginem mutatus apud
NONNUM Lib. XIV. v. 164. commemoratur, Θήλεα πέπλα φέ-
ρων πολυδαίδαλα ὅια περ ἄμμοι κερεῖης λαγόνεσι συνήρμωσε κυκλάδας
μίτην. h. e. *muliebria pepla ferens, tanquam copulam virgi-
nitatis purpuream, illis aptauit circularem fasciam.* vid. ce-
leber.

leber. CHR. GOTTL. SCHWARTZ. Academiae Altorfinae ingens decus et ornamentum, in *miscellaneis politioris humanitatis Norib.* 1721. *Diatrib.* I. C. III. §. 12. p. 88, et supra laudatus PETR. ZORN. elegantis doctrinae vir, in *Biblioth. antiqu.* Tom. I. parte X. pag. 945. 10. GODOFR. LAKEMACHER progr. *de ritibus quibusdam bacchicis Helmst.* 1724. 10. NICOLAI tr. *de antiquo ritu Bacchanaliorum.* Helmst. 1679. Cap. XIV. §. 2. CHR. FRID. KRANEWITTER. diss. *de bacchanalibus gentilium Witt.* 1711. aliique permulti scriptores, bacchanaliorum ritus recensentes. De Deabus idem ut credamus, variis poetarum locis non temere adducimur. De Iunone TIBULLVS IV. VI. v. 13.

*Annuë, purpureaque veni pellucida veste,
Ter tibi, sit libo, ter, dea casta, mero.*

Inde Argiui Iunonis opem petituri, peplum ipsi donant purpureum apud STATIVM *Thebaid.* X. 56.

*Peplum etiam dono, cuius mirabile textum
Nulla manus sterilis, nec dissociata marito
Versarat calathis, castae velamina diuae,
Haud spernenda ferunt. Variis ubi plurima floret
Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.*

Palladem eadem ratione nobis sistit CLAUDIANVS *de rapt. Proserp.* Lib. II. v. 26.

stridentia colla

Gorgonas obtentu pallae fulgentis inumbrat.

Nam hoc in loco pallam fulgentem esse purpuream, infra pluribus docebimus: Vnde sunt *κάλλη περίσεμνα τῇ θεῷ.* *Vestes purpureae consecratae deae*, apud POLLUCEM *onomastic.* Lib. VII. *segm.* 63. p. 732. nam *κάλλη* a Grammaticis explicantur *τὰ πορφύρεα ἱμάτια.* vid. SVIDAS et HESYCHIVS, hac voce: Hinc PLINIVS *hist. natural.* Lib. XI. cap. XXXVI. scribit: *Purpura diis aduocatur placandis: Quam ob rem Empedo-*

cles purpura indutus, per Graecorum plateas se inferebat, hymnos canens, quasi ex homine Deus futurus esset, apud PHILOSTRATVM *in vit. Apollonii Lib. VIII. cap. III.*

§. III.

PURPURA SACERDOTVM GENERATIM PROBATA.

A diis, ad deorum ministros, sacerdotes puta, plano iam tramite pergimus, vbi quidem generatim primum testimonia in medium producemus, quae purpureas sacerdotum vestes loquuntur. Deinde vero his praemissis, per gentes ibimus et sacerdotum amictum purpureum inter illas speciatim lustrabimus: Huc omnino pertinet TERTULLIANVS *Apologet. c. 15.* *Ceterum, si adiiciam, quae non minus conscientiae omnium recognoscent, in templis adulteria componi, inter aras lenocinia tractari, in ipsis plerumque aedituorum et sacerdotum tabernaculis, sub iisdem vittis et apicibus et purpuris libidinem expungi, nescio ne plus de vobis dii vestri, quam de christianis querantur, ad quem locum inter alia scribit DESIDERIVS HERALDVS: Sacerdotum primariorum vestes in sacris solennibus, aut purpureae erant, aut purpura intextae et aliis etiam ornamentis illustres. Tertulliano album addit calculum IULIVS FIRMICVS Lib. III. Mathes. Faciet sacerdotum principes, et qui in ipsis sacerdotiis purpureis, aut auratis vestibus induantur. In eundem censum puto referendum esse locum MINVCII FELICIS, qui in Octauio C. VIII. p. 87. edit. Gronou. Sacerdotum, inquit, honores et purpuras despiciunt; nam quamuis HERALDVS hunc locum, distinctione quadam adhibita, malit de magistratibus, quam sacerdotibus intelligi, tamen mihi sententia ELMENHORSTII hunc ipsum locum de purpureis sacerdotum vestibus accipientis, magis, ne quid dissimulem, probatur. Nonne idem cognoscimus ex MANETHONE, poeta graeco, qui nobis in suis Apotelesmaticis, sacerdotes in purpureis vestibus non vno in loco commemorat. vid. Lib. I. v. 101. Lib. II.*

Lib. II. v. 234. Lib. III. v. 37. Vnde etiam de sententia ARTEMIDORI, vestes purpureae in somno visae tum aliis, tum maxime sacerdotibus sunt salutare: En verba ex *Onirocrit. Lib. II. c. 3. p. 50. edit. Aldin*: Ποικίλην δὲ ἐσθῆτα ἔχειν ἢ ἀλουργίδα ἱερεῦσι μὲν καὶ θυμελικοῖς καὶ σκηνικοῖς, καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον μόνοις τεχνίταις συμφέρει. κ. τ. λ.

§. IV.

PURPURA PONTIFICIS MAXIMI APUD EBRAEOS.

Inter gentes vero antiquas sacerdotes purpura illustres ac conspicuos visitaturis, primum omnium nobis subsistendum paululum videtur apud Ebraeos, et antiquitatis et religionis gloria facile principes. Iam purpureum colorem in Pontificis apud Ebraeos maximi vestitu conspicuum prae ceteris fuisse, non dubitare nos sinunt testimonia hac in parte clarissima. Nam inter colores vestis Pontificis maximi a Mose memoratur *Argaman*, quem tantum non omnes et iudaeorum et christianorum interpretes, de purpureo accipiunt, quemadmodum fusiùs id et doctius declaravit IO. BRAUNIVS, *de Vestitu sacerdotum Ebraeorum, Lib. I. cap. XIV. p. 202. seq.* qui recte huc aduocat Graecorum ἀμώργεια, quae auctore SVIDA sunt χρώματος εἶδος ἀπὸ νήσθ ἀμοργέντος, et ἀμωργή est teste EUSTATHIO, πορφύραν σημαίνουσα et Etymologico magistro ἀμώργη est, εἶδος βοτάνης, πορφύρας, et ἀμώργεια ἱμάτια sunt πορφυρεῖα. Quid? quod PHILO iudaeus purpuram disertis verbis ponit in coloribus vestitus pontificalis; ita enim in libro *de congressu quaerendae eruditionis gratia, p. 441.* Α: ἐκ γὰρ βύσσε καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου δημιεργούνται, τεσσάρων, ὡς ἔφην, ἀριθμῶν. σύμβολον δὲ γῆς μὲν ἡ βύσσος. φύεται γὰρ ἐκ ταύτης. αἶρος τε ὑακίνθου. μέλας γὰρ ἔτος φύσει. ὕδατος δὲ ἡ πορφύρα. τὸ γὰρ τῆς βαφῆς αἷτιον ἐκ θαλάττης ἡ ἐμωνομεῖσα κογχύλη, πυρὸς δὲ τὸ κοκκίνον. ἐμφερέσμετον γὰρ φλογί. Philoni suffragatur scriptor grauiissimus IOSEPHVS, tum *antiquit. Lib. III. c. VIII.* tum *de Bell. Iud. Lib.*

Lib. VI. c. VI. consentit IO. CHPH. WICHMANNSHAVSEN in *diff. de Baltheo sacerdotali*, Witt. 1717. pag. 28. quando scribit: *Alter color, priori immediate suppositus יָרֵךְ vocatur, LXX. Interpretes, quorum vestigia Iosephus et Philo arctius premunt, per πορφυρέαν vocem declarant.* vid. ERN. CHR. BOLDICH. *diff. de Pontifice maximo Ebraeorum*, C. III. §. 17. et iam citatus WICHMANNSHAVSEN *diff. de Velis tabernaculi et templi* Witt. 1718. pag. 13. IO. HENR. HOTTINGER, *diff. de quatuor mosaici tabernaculi tegminibus*, Marb. 1708. p. 3. seq. Imo et color ille vestitus sacerdotalis, Thecheleth dictus, paratus olim fuit ex sanguine purpurae piscis, qui Ebraeis Chalcazon dicitur, docente MATTH. HILLERO in *diff. de Ebraeorum vestibus fimbriatis*, Tub. 1701. p. 14. add. WICHMANNSHAVSEN *diff. de Naui Tyria* Witt. 1714. pag. 49. §. 13. De reliquis Ebraeorum sacerdotibus aequae poterit euolui laudatus BRAVNIVS *L. I. c. XIII.* p. 197. Sic Simeoni summo pontifici et Israelitarum duci permittitur a Rege Demetrio, vestiri purpura et fibula aurea, *1. Macab. cap. XIV. v. 44.*

§. V.

PURPURA SACERDOTVM APVD AEGYPTIOS ET AETHIOPAS.

Peragrata Iudaea, recta pergimus in Aegyptum olim nobilissimam, purpureum ibi vestitum sacerdotum, quoad eius fieri poterit, inuestigaturi. Quae quidem peregrinatio frustranea forsan videri posset iis, qui vel ex HERODOTO in *Euterpe fol. 104. edit. Londin. 1670.* ἑμῶν, inquit, vbi de Sacris Isidis loquitur, δὲ λίνεα φορέσαι αἰεὶ νεόπλυτα ἐπιτηδεύοντες τῷτο μάλιστα, i. e. *linea ferunt vestimenta, semper recens abluta, huic rei praecipue vacantes*: Cui iungendus APVLEIVS *Lib. XI. p. 261. edit. Elmenhorst.* Nec id penitus in dubium vocare animus est, aut profus negare, quum multa accedant aliorum scriptorum testimonia, quae omnia loquuntur album lineumque sacerdotum in Aegypto amictum. vid. V. C. SIGISM.

FRID. DRESIGIVS, vir elegantis doctrinae, Sched. *de alba Stola Pythagorae*, Lips. 1736. §. 4. pag. 6. IO. CASP. KRAVSE, in *diff. de Colore Sacro, et speciatim vestitus Sacerdotalis*, Witt. 1707. cap. I. §. 4. p. 9. IOH. SCHMIDIVS *diff. de usu vestium albarum*, Lips. 1704. §. 7. p. 3. EBERH. RVD. ROTH. *diff. de Osiride, Iside, Horo et Typhone, diis olim aegyptiis*. Ien. 1621. cap. IV. §. 6. AD. TRIBECHOVIVS, *diff. Mosis מֹשֶׁה Aegyptiorum ἱερέως*. Kil. 1671. §. 15. 18. IOH. LEHMANN. *diff. de Serapide, Aegyptiorum Deo maximo*. Witt. 1666. HENR. IAC. VAN BASHVYSEN *diff. duae de Iside, magna deorum matre*. Seruest. 1719. Quia tamen MANETHO, qui iterum iterumque vt §. III. diximus, sacerdotes purpura illuminatos nobis praedicat, in Aegypto vixit, et ex sacerdotum, maxime aegyptiorum disciplina, quam in suis libris tradit, scientiam hausisse videtur, vel ex eo vero fit quam simillimum, tempore Manethonis aegyptios rerum sacrarum antistites, aequae ac reliquarum gentium praesules cultos purpura, sacris operatos fuisse. vid. *Corollare de Vestibus palmatis* adiectum IO. ANDR. SCHMIDII *diff. de Omophorio Episcoporum Graecorum*. Helmst. 1698. Nam quemadmodum reges Aegypti recentiores hoc genere vestis vti leguntur, vid. LIVIVS Lib. XXVII. c. IV. et PLINIVS *bist. natural.* Lib. XIX. c. I. sic cur idem de sacerdotibus affirmari nequeat, nihil admodum ob stare censeo. Certe in vicinis regionibus id obseruare nobis licuit. Nam Iouis Ammonis in Lybia sacerdotibus id usu venisse, discimus ex EPHIPPO apud ATHENAEVM Lib. XXII. p. 537. E. De aethiopibus idem nobis confirmare posse videmur ex eo, quod apud HELIODO- RVM Aethiopicorum scriptorem semel atque iterum ἱερεὶς σολῆν et ἑσθῆς occurrit. vid. Lib. I. p. 40. edit. Burdelott. et Lib. V. p. 213. Quam vero vestem, quando idem hic auctor Lib. V. p. 255. σολῆν καταυγάζεσθαι appellat, id non tam de albore vestis, quam de purpura intelligendum esse putamus: Nam POL-

LVX *Onomast. Lib. I. Segm. 44.* purpurae diserte tribuit αὐγὴν, ATHENAEVS vero *Lib. XII. p. 535.* vestibus purpureis assignat Φέγγος. Ita de sensu vocum ἐσθῆς λαμπρὰ *Luc. XXXIII. v. II.* varie disceptatum fuit; nam quid λαμπρὸς proprie h. l. notet, mira sententiarum diuortia se se exerunt: aliis λαμπρὸς, per magnificum, elegans, exponere placet. vid. HVG. GROTIUS *Tom. VI. Critic. S. p. 1494.* alii splendorem significare volunt. vid. FLACIUS in *Glossa super N. T.* rursus alii puritatem denotare existimant. vid. MULLERVS in *Iesu pat. p. 90.* denique alii colorem in λαμπρῶ quaerunt, qui tamen varie ab se videntur dissentire, quidam enim per rubrum, alii per candidum vertunt: quam tamen litem nostram non facimus, istius decisionem theologis et philologis relinquentes: Consuli tamen possunt CHR. PH. FRANCKE, in *diff. de veste Iesu Christi λαμπρᾶ, ex Luc. XXIII, II. Lips. 1672. §. 5. seq.* CASP. SAGITTARIUS *diff. de candida Iesu Christi veste, ex Luc. XXIII, II. Ien. 1673. cap. III. §. I. seqq. et cap. IV. §. 8. et 9.* Hinc etiam apud latinos *purpura fulgens* OVIDIUS *ex Ponto III. VIII. v. 7. Lumen purpurae* STATIUS *Siluar. IV. V. v. 42. Palla splendens* CLAUDIANUS *de rapt. Proserp. Lib. II. v. 26.* Immo poetis *purpura* quoque ardere dicitur. vid. VIRGILIUS, *aeneid. Lib. IV. v. 262.* et VALERIUS FLACCUS *Argonautic. Lib. III. v. 340.* addatur BARTHIVS ad *STATIVM Thebaid. Lib. IV. vers 265. p. 993. seq.*

• §. VI.

PURPURA SACERDOTVM APVD SYROS, PHOENICES,
TARSENSIS, CHALCEDONIOS.

Celeberrimus fuit quondam Deae Syriae in oriente cultus, cuius sacerdotes, etsi plebei, candidam tantum vestem gestare consueverunt, summus tamen inter eosdem sacerdos et Pontifex hanc habuit dignitatem, vt solus veste purpurea a reliquo grege sacerdotum secretus incederet. Debe-

mus

mus huius rei notitiam, cum aliis ad cultum huius Deae pertinentibus cerimoniis, facetissimo LUCIANO, qui in libello *de Dea Syria*, p. 670. de his ipsis sacerdotibus scribit: Εσθῆς δὲ αὐτεῦσι πᾶσα λευκή, καὶ πῖλον ἐπὶ τῇ καφαλῇ ἔχουσι, ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἐκάστῃ ἔτεος ἐπιγίγνεται. πορφύρεν δὲ μῆνος ἕτος φορεῖ καὶ τιάρῃ χρυσεῇ ἀναδύεται. *Vestis ipsis tota est candida, pileumque in capite gestant; Summus autem sacerdos quotannis alius surrogatur, qui solus purpuream vestem gerit, et aurea tiara redimitur.* In Phoenicia Solis antistites et sacerdotes purpurea stola usos, legimus apud elegantissimi ingenii scriptorem HERODIANVM, qui *Lib. V. c. V.* memorat; Antonium Eleogabalum stolam sacram Phoenissiam, Romanae togae prae tulisse, eamque purpuream et auro intextam fuisse. Εὐθέως δὲ ἐξεβαλχεύετο τὴν τὴν ἱερωσύνην τῷ ἐπιχωρίῳ θεῷ, ἣ ἐντέθραπλο περιεργότερον ἐξώρχητο. σχήματι δὲ ἐσθῆτος πολυτελεστάτης χρώμενος, διάτε πορφύρας χρυσῷ ὑφάσματι περδεραίοις τε καὶ ψελίοις κοσμέμενος. *Statim igitur debacchari coepit cultumque patrii numinis, cui dicatus fuerat, celebrare superuacuis saltationibus, vestitum usurpans luxuriosum purpura intextum atque auro, monilibusque et armillis redimitus.* Et in fine eiusdem capitis, de Senatoribus et Equitibus Romanis, huius Phoenicum Dei sacra peragentibus: ἀνεζωσμένοι οἱ μὲν χιτῶνας ποδήρεις καὶ χειριδωτὲς νόμῳ φοινίκων ἐν μέσῳ φέροντες μίαν πορφύραν: *Induti tunicas talares ac manuleatas, unamque in medio purpuram ferentes.* Ipsius vero Bassiani, qui solis illius apud Phoenicas sacerdos fuit, vestitus ab eodem HERODIANO *Lib. V. cap. III.* hunc in modum describitur. τῷ δὲ τῷ θεῷ ὁ Βασσιανὸς ἱερώμενος προήει σχήματι βαρβάρῳ χιτῶνας χρυσουφεῖς καὶ ἀλουργεῖς χειριδωτὲς καὶ ποδήρεις ἀνεζωσμένος τότε σκέλη σκέπων πάντα ἀπ' ὀνύχων εἰ μὴ εἰς ἐσθῆσιν ὁμοίως χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ πεποικιλμέναις. *Huic igitur Deo sacer erat Bassianus, incedens barbarico cultu, tunicas indutus intextas auro, ac manuleatas ac ad pedes usque demissas, cruraque tota conuelans ab unguibus*

ad femora, vestibus similiter auro purpuraque variis: Vnde Caſtalo, ex more Tyriorum ornatus purpura et infulis sacerdotii omnium ſe oculis ingeſſiſſe commemoratur a IVSTINO *Lib. XVIII. c. VII. n. 9.* De Phoenicum iſtitutis, Sacris et moribus vid. IO. DAV. BAYER. diſſ. *de Phoenicibus eorumque ſtudiis et inuentis, Ien. 1709.* De Cultu Solis conſulendi: Illuſtr. CHR. NETTELBLADT progr. *de Heliolatria veterum, S. ritu tempore natiuitatis Chriſti adorandi Solem: Gryphw. celebr.* CHR. GOTTL. SCHWARTZ, de vniuerſa re litteraria praeclare meritus: diſſ. *de Diis clauigeris, Altd. 1728. Sect. I. §. 5. pag. 10. et §. 6. p. 11. ſeq.* HEMMING. FORELLIVS diſſ. *de Cultu Solis, Vps. 1708.* CHR. SAM. ZIEGRA diſſ. *tres de Crudeliſſima liberorum immolatione Molocho facta, Witt. 1684.* VALENT. GREISING. diſſ. *de ead. materia Witt. 1678.* MART. HENNIG *de ead. materia, Witt. 1720.* IO. ERICVS OSTERMANN diſſ. *de Aſtrolatria, Witt. 1663.* ZACH. BENIAM. BOCARVS diſſ. *de Simulacris Solaribus Iſraelitarum, Ien. 1725.* cumque tam notum ſit, quam quod notiſſimum, veteres in igne myſtice et ſymbolice ſolem coluiſſe, euolui hic quoque merentur Scriptores de cultu ignis agentes: Conf. ABRAH. CALOVIVS diſſ. *de πυρολατρεία Perſarum, Gief. 1683.* CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCH diſſ. *de Cultu ignis apud omnes gentes nationeſque recepto, Witt. 1705.* IO. GOTTL. BOHN diſſ. *de Igne Gentilium, in Iſraelitarum Sacra iniurio. I. et II. Witt. 1718.* CONR. ICKENIVS diſſ. *de Cemarim. ad illuſtr. II. Reg. XXIII. v. 5. Hoſ. X. v. 5. et Zeph. I. v. 4. quo oſtenditur, per illos non alios quam magos ignicolas intelligi, Brem. 1729.* IO. SALENIVS diſſ. *de Igne Sacro: Vps. 1696.* ANDR. CHRIST. ESCHENBACH diſſ. *de igne auguſtis praelato, Ald. 1692.* V. C. GE. SIGISM. GREEN antiquarum rerum callentiſſimus, accuratusque ſcrutator, progr. *de Igne, humanum onus purgante, ad Ouid. Faſt. IV. 554, Miſen. 1740.* HIERON. CHPH. LAVTERBACH

BACH diff. *de tripudio Solis paschali*, Helmst. 1706. Sect. II. c. I. §. 3. et 4. Eadem ratione ac supra diximus, Lysias, philosophus Epicureus, Herculis sacerdos Tarfi creatus, πορφυρῶν μὲν μεσόλευκον χιτῶνα ἐνδεδυκώς, nobis sistitur ab ATHENAEO *deipnos. Lib. V. p. 215. v.* Apud Chalcedonios Alexander Sacerdotis nomine hominibus imponens, et in locum Cocconae susceptus, apud LUCIANVM *Pseudomant*, p. 754. προεισπέμπεται δὲ ὁ Αλέξανδρος κομῶν ἤδη καὶ πλεκαῖμας καθεϊμένος μεσόλευκον χιτῶνα πορφυρῶν ἐνδεδυκώς καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτῷ λευκὸν ἀναβεβλημένος. *Arcessitur Alexander iam comatus, caesarie promissa, purpuream tunicam albo distinctam indutus, supra eam candida veste amictus.*

§. VII.

PURPURA SACERDOTVM APVD GRAECOS, SPECIATIM SYCIONIOS, NEC NON APVD GERMANOS.

Amplissimae quondam dignitatis inter Graecos populos fuerunt Hierophantae, sacrorum Eleusiniarum praesides, qui cum aliis priuilegiis ornati erant et muniti, tum singularem sibi que propriam habuisse vestem, hinc inde narrantur. vid. HEMM. FORELIVM diff. *de Mysteriis Eleusiniis*, Vps. 1707. Th. 6. pag. 15. Sic PLVTARCHVS *Alcib.* p. 202. E. ἀπομιμήμενον τὰ μυστήρια, καὶ δεικνύοντα τοῖς ἑαυτῷ ἐταίροις ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτῷ, ἔχοντα σολὴν, διαόνπερ ἱεροφάντης ἔχων, δεικνύει τὰ ἱερά, καὶ ὀνομάζοντα αὐτὸν μὲν ἱεροφάντην. *Mysteria simulauit, et familiaribus suis domi ea ostendit, veste indutus, quali ostendit sacra hierophantes, se ipse hierophantem nominauit.* Sic ARRIANVS diff. *Ep. L. III. c. XXI.* p. 297. Οὐκ ἐδῆτα ἔχεις, ἣν δεῖ τὸν ἱεροφάντην. *Non habes vestem, quam habere oportet Hierophantem:* Iam in quaestionem vocatur alba an purpurea fuerit, haec Hierophantarum vestis; Vir graece doctissimus, vt alios praetermittam LACKEMACHERVS, in *Antiquitt. Graecor. Sacris Part. II. Cap. I. §. 10.* p. 287. candidam opinatur fuisse. Equidem haud inuitus largior, candidum amictum sacerdotibus apud veteres

Graecos vsitatum admodum et frequentatum fuisse. vid. IOH. SCHMIDIVS diff. alleg. *de usu vestium albarum* §. 10. p. 4. IOH. ANDR. SCHMIDIVS, diff. alleg. *de Omophorio Episc. Graec. Helmst. 1698.* At quoniam tamen purpureus vestitus non minus frequens, vt adhuc demonstraui, cernitur, non mihi plane rationibus destitutus videor, quibus me facile adduci patior, vt credam Hierophantarum stolam purpuream potius, quam candidam fuisse. Constat enim Hierophantas et eorum ministros Daduchos, hanc vestem accepisse ex instituto Aeschyli, tragicorum principis, qui, vt HORATIVS *de arte poetic. v. 278.* canit:

*Personae pallaeque repertor honestae
Aeschylus, et modicis lustravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.*

Id quod perspicue fatis nos docet ATHENAEVS *Deipn. Lib. I. p. 21. E.* Καὶ Ἀχυλὸς δὲ ἐξεῦρε τὴν πολλῆς εὐπρέπειαν, καὶ σεμνότη-
τα, ἣν ζηλώσαντες οἱ ἱεροφάνται καὶ δαδῆχοι ἀμφιέννυνται: Aeschylus
et pallam et abollarum decorem excogitavit, quam aemulati
sacerdotes, et qui faces in sacris gestant, ministri iis induun-
tur: vid. Exper. IVST. GODOF. GVNZ (diff. *de δαδῆχαις in*
sacris Aesculapii, Lips. 1737. V. A. GE. SIGISM. GREEN,
omnis antiquitatis erudite sciens: progr. *de δαδῆχοις τῆς σοφίας*
facigeris sapientiae. Misen. 1740. IO. IAC. MULLER diff. *de*
veterum λυχνοκαΐα, atque Lampadephoria, Ien. 1667. id. *de Ce-*
reis Saturnalitiis, atque igne lustrico, ibid. eod. Deinde non
video, quid praecipui prae aliis sacerdotibus hi Hierophantae
habuerint, si candido vestitu, omnibus omnino sacerdotibus
communi, vsi fuissent: de Hierophantis legi meretur CHRPH.
BRAVNHARDT diff. *de Comarim, s. Hierophantis iudaeorum*
ex I. Reg. XXIII. v. 5. Witt. 1680. Sed quoquo modo ista se
habeant, certissimum est, apud Sycionios, Sacerdotes simul
purpureum vestitum gestasse: Testis est huius rei assiduus PLV-

TARCHVS in *Arato*. p. 1052. A. τῆς μὲν ἑν προτέρας τῆ Διὸς, τῆ σωτῆρος κατήρχετο θυηπόλος, τῆς δὲ δευτέρας ὁ τῆς Ἀράτης σοφίαν ἔχ' ὅλον λευκὸν ἀλλὰ μεσοπόρφυρον ἔχων. *Priora Iouis servatoris sacerdos facere est solitus, secunda Arati, qui fasciam non ex toto candidam, sed intertextam purpura gerebat.* vid. IULIVS CAROLVS SCHLAEGER V. C. *Linguas orientis in academia Helmstadiensi summa cum nominis celebritate publice docens, diss. de Diis hominibusque servatoribus, ex nummo, atque marmoribus vetustis, Helmst. 1737. §. III. p. 8.* Par ratione apud Germanos, sacerdos non semper in veste candida, sed nonnunquam in purpura et auro sacra fecit: Rem ita tradit ALEX. AB ALEX. *Dier. Genial. Lib. IV. c. 17. p. 1092. seq.* Germani quoque nullam humani oris speciem diis prae eorum magnitudine dederunt, nec templa dicarunt, sed lucos et nemora deorum nominibus appellant, illa velut sacra templa venerati. Sacerdos autem et qui victimam facit, pura in veste et candida, nam color albus Deo gratus, in primis in textili tela, nec maioris operae, quam menstruae, nonnunquam in purpura et auro. vid. PFEIFFERVS *Antiqu. Graec. p. 70.* IOACH. CHPH. BODENBURG *progr. de Cultu Deorum commentitiorum, Berol. 1737. §. 19. seq.* CHPH. FRID. AYERMANN V. C. *diss. de Cultus idololatrici vet. German. origine et incrementis, Giesf. 1727.* IDEM, *diss. de Originibus Germanicis siue temporibus Germaniae priscis, obscuris maximam partem et fabulosis, Giesf. 1724.* AMAND. SCHMELTZ. *diss. de Idololatria veterum Misniae incolarum, Lipsf. 1698.* SEBAST. KIRCHMAIER *diss. de Germanorum antiquorum idololatria, ad loca quaedam Taciti, Witt. 1663.* quo etiam scripta de Druidibus agentia spectant, prae reliquis, vid. ES. PVEFFENDOERFER *diss. de Druidibus, Lipsf. 1650.*

§. VIII.

PURPURA SACERDOTVM APVD ROMANOS.

Si qua vero in gente purpura sacerdotibus et sacrorum antistitibus propria fuit ac solennis, certe fuit apud Romanos, quo-

quorum Sacerdotium splendido ac magnifico vestitu illustratum legimus: Generatim de Sacerdotibus hoc adfirmat LIVIUS *Lib. XXXIV. c. VII. Purpura viri vtemur in magistratibus et sacerdotiis*, QVINCTILIANVS *Declamat. CCCXL. p. 712. edit. Burm. Ego vobis allego etiam ipsum illud Sacrum praetextarum, quo sacerdotes velantur, quo magistratus: addatur* PLINIVS *Lib. IX. c. XXXVI. et comparetur* LIPSIVS ad TACITVM *annal. Lib. II. c. XIV. vid. Ill. GOTTL. SAM. TREVER. Vir summis elegantioris litteraturae iurisque publici ac privati statoribus dudum accensendus, diff. Sacerdotes Romani in genere considerati, Lips. 1703. §. 29. Neque id adeo difficile de singulis probare sacerdotum generibus: Inter quos, quum principatum tenuit Pontifex maximus, is primo omnium loco nobis nominandus videtur: Manifestum autem id nobis est ex LAMPRIDIO, qui in Alexandro Severo c. XL. ita, accepit praetextam etiam cum Sacra faceret, sed loco Pontificis maximi, non Imperatoris, vid. NIEVPORT *Expli. rituum, qui olim apud Romanos obtinuerunt, Sect. IV. c. XI. §. 2. p. m. 177. IO. ANDR. BOSE diff. de Pontificatu maximo Romanorum, Lips. 1654. ID. Sched. de pontificatu maximo Imperatorum Romanorum, maxime Christianorum, Ien. 1657. Illustre quoque fuit apud Romanos augurum collegium, et dignitatis splendore et religionis sanctitate venerabile, cui propriam fuisse ex purpura et cocco vestem tam notum, quam quod notissimum. SERVIVS ad VIRGIL. Aeneid. VII. v. 188. Trabea toga est augurum de cocco et purpura. vid. IDEM ad v. 611. quam quidem purpuram, non vulgarem, sed reliquis praestantiorum fuisse, exinde non immerito colligimus, quod Dibaphum vocatur, ita appellatam, quia Toga augurum praetexebatur purpura distincta. CICERO ad Attic. Lib. II. ep. 9. Proinde licet isti faciant, quod volent, consules, tribunos plebis, denique etiam Vatinius strumam sacerdotii διαβάτω vestiant. vid. BARTH. CHRIST. RICHARD diff.**

diff. *de Toga Quiritium*, Witt. 1702. §. 2. et qui primo loco nominandus erat, Vir et dignitate et doctrina illustris, quique mihi nunquam sine pia mente nominatur, IO. IAC. MASCOVIVS in diff. *de iure auspicii apud Romanos*, Lips. 1721. Cap. II. §. 10. p. 22. IO. WILH. KAALVND diff. *de diuinandi arte apud Romanos*, Hafn. 1733. §. 17. p. 14. NIEVPORT I. C. §. 3. IO. HERMANNSON diff. *de Collegio augurum apud Romanos*, Vps. 1730. §. 7. pag. 15. vbi in habitu augurali repraesentatur Marcus Antonius augur Imperator ex argenteo numismate. Aliam auguris figuram cum toga et lituo aeri incisam reperi-
mus in ANDR. CHR. ESCHENBACHII diff. *de auguriis veterum* Altd. 1692. §. 22. p. 20. add. DITHM. BVLLICH diff. *de Romanorum auguriis*, Hafn. 1696. et illustr. TREVER loc. cit. Flamen dialis praetextam a Numa primo autore iam habuit assignatam. LIVIVS Lib. I. c. XX. *Flaminem Ioui assiduum sacerdotem creauit, insignique eum veste, et curruli regia sella adornauit*: nam quae hic nominatur insignis vestis, ab ipso LIVIO Lib. XXVII. c. VIII. vocatur *toga praetexta*, ita quidem, vt eo vsque a prima origine Flamen Dialis purpuram, perpetuum suae dignitatis insigne, gestauerit. vid. SVETON. in *Domit.* c. IV. Ex eiusdem Numae instituto Salii Martis Sacerdotes trabeas, i. e. togas purpura praetextas gesserunt. DION. HALICARN. *antiqu. Roman.* Lib. II. cap. XCVI. p. 179. *Χιτῶνας ποικίλους χαλκείας μήτρας κατεζωσμένοι, καὶ τηβέννας ἐμπροσπημένοι περιπορφύρους φοινικοπαρύφους, αἷς καλεῖσι τραβέας.* *Aereis balteis super versicolores tunicas cincti, togisque purpura praetextis et fibula adstrictis induti, quas vocant trabeas.* ROSINVS Lib. V. cap. XXV. in fin. edit. Dempsteri pag. 408. vid. Excell. CHPH. LVDOV. CRELL, qui Wittebergensem academiam ornat, progr. *Saliaria Carmina*, Witt. 1732. p. 2. et 4. De Gallis, matris Deum sacerdotibus canit OVIDIVS *Fastor.* Lib. IV, vers. 339.

*Illic purpurea canus cum veste Sacerdos,
Almonis dominam sacraque lauit aquis.*

APVLEIUS *Metamorph. Lib. VIII. pag. 140. Quidam tunicas albas, in modum lanciolarum quoque versum fluente pictura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceis. Accedit, quod et Flaminicae, purpureo vestimento vtae dicuntur. FESTVS in Corpore Godofredi pag. 408. Rica est vestimentum quadratum fimbriatum purpureum, quo Flaminicae pro pallio-
lo utebantur.*

§. VIIL.

PURPURA SACRIFICANTIVM.

Ex quibus omnibus, quae hactenus in medium attuli, quum satis superque appareat, purpuram sacerdotibus maxime receptam vsuque tritam fuisse, quis mirabitur, purpureum quoque vestitum non raro sumsisse ipsos homines, qui sacris operam dabant, nec ad sacerdotum ordinem pertinebant. Aeneae sane, et posteris ipsius purpureum in sacris amictum praecepit vates Helenus apud VIRGILIUM *Aeneid. III. v. 404. sqq.*

*Quin ubi transmissae steterint trans aequora classes,
Et positis aris, iam vota in littore solues,
Purpureo velare comas, adopertus amictu,
Ne qua inter sanctos ignes in honore Deorum
Hostilis facies occurrat, et omina turbet.
Hunc socii morem sacrorum, hunc ipse teneto,
Hac casti maneant in religione nepotes.*

CONF. HEMM. FORELLIVS *diff. de pietate Aeneae in Anchisen, Vps. 1707.* ISR. I. NESSELIVS *diff. de aduentu Aeneae in Italiam, Vps. 1731.* Bacchantium propriam esse vestem purpuream, satis iam docuit SALMASIVS ad TERTVLLIANVM *de Pallio p. 328.* In Antiochi pompa habebant homines πορφυρεὰς ἐπαπτιδας, paludamenta purpurea, quemadmodum memoriae prodidit ATHENAEVS *Deipnosophist. Lib. V. p. 194 F.*
et

et Theagenes Hecatomben Delphos ducens *Φοινικοβαφῆ χλαμύδα καθεμένος* incedit apud HELIODORVM *Lib. III. p. 131.*

§. X.

PURPURA SACERDOTVM APVD CHRISTIANOS.

Ad primos Christianae Ecclesiae Sacerdotes pergimus, quos aequae purpuram gestasse non dubitamus affirmare; scimus quidem album colorem sacerdotibus Christianis non displicuisse. vid. CHRIST. POTSCHIVS *diff. de Candido veterum clericorum vestitu sacro, Witt. 1685.* nec ignoramus, quae dicit DIACONVS *Histor. Miscell. Lib. LIII. c. VIII. Purpura Imperatores, non sacerdotes facit.* Sed qui ipsum locum inspexerit, recteque secum pensitauerit, is, opinor, nobis purpureum vestitum sacerdotum Christianorum in veteri Ecclesia asserentibus, non adeo refragabitur. Vñ sunt primi Sacerdotes Ecclesiae vestitu communi, qui primum in collobiis, hoc est, tunicis sine manicis, constitit, deinde vero in Dalmaticis, siue tunicis manicatis; quae duo genera vestimenti, quamuis, quod ad manicas attinet, diuersa fuerunt, tamen in eo conuenerunt, quod clavis purpureis inoculata quasi erant. *Dalmatica*, inquit ISIDORVS *origin. Lib. XVIII. c. XXII. p. 1209. in corp. Godofr. vestis primum in Dalmatia prouincia Graeciae texta est, tunica sacerdotalis candida cum clavis ex purpura*: vid. IO. ANDR. QVENSTETT. *dissert. Octo de Sepultura veterum: s. de antiquis ritibus sepulchralibus Rom. Graec. Iud. et Christianorum, Witt. 1647. Diss. III. Cap. V.* Dicuntur autem Dalmaticae, quia in Dalmatia primum sunt contextae; substituit autem Dalmaticas Callobiis Syluester Pont. Rom. anno Christi 320. quia Collobiis essent splendiores, vid. IOACH. HILDEBRAND. *tract. de Sacris publicis veteris Ecclesiae, Helmst. 1721. pag. 19.* S. CHRYSOSTOMVS *Homil. 60. ad Antiochenos*, hanc vestem splendentem tunicam nuncupat, vid. EMAN. RICHARDVS *diff. ex antiquitate Ec-*

clesiastica

clesiastica ritus quidam explicati, Witt. 1701. §. 4. 6. et 26.
 HILDEBRAND. loc. cit. et IDEM *diff. de veterum Concioni-*
bus, Helmst. 1693. Cap. III. §. 10. Iuuabit de hac veste in-
 star omnium audire SALMASIVM, qui ad TERTVLLIANVM
de Pallio p. 86. Habuerunt, inquit, hoc utique commune, quod
clavis purpureis utraeque inoculatae essent; Nec quaerendum,
quando presbyteri Dalmaticas pro collobiis habere coeperint;
nam ex eo tempore, quo pallia deposuerunt, et ἀκνῶν deserue-
runt, communi vitae sese semper accommodarunt, ac de com-
muni vestiti sunt. Sic quamdiu collobia in usu fuere, collobiis
usi sunt, postquam in collobiorum locum successerunt Dalma-
ticae, Dalmaticas et ipsi sumfere. Haftenus SALMASIVS,
 apud quem loci non obscuri ex scriptoribus Ecclesiasticis legi
 possunt, ex quibus purpurae vsus cognoscitur sacerdotibus
 Christianis adamatus. *Liber de Vitis pontificum, qui DAMA-*
so Pontifici Romano vulgo tribuitur; qui vixit A. C. 367.
 cum tamen ANASTASIVM bibliothecarium auctorem habeat,
 qui in medio seculi noni demum floruit, refert Eutichianum
 Papam constituisse, *ut, quicumque fidelium martyrem sepeliret,*
id sine Dalmatica aut Collobio purpurato nullatenus faceret,
 vid. IOACH. HILDEBRAND. *tr. de sacris publicis vet. Eccles.*
loc. cit. addatur, B. IO. BURCH. MENCKENIVS Vir immor-
tali memoria dignus et donatus, diff. de coccineo, nigro et albo
coloribus p. 174. quae est XVIII. inter dissertationes litterarias,
Lipsiae 1734. coniunctim editas opera ac studio V. E. FRID.
 OTT. MENCKENII, viri inter praecipua patriae nostrae decora
 iure meritoque collocandi, auitae paternaeque virtutis et glo-
 riae ex asse heredis, quibus laudatus Editor dissertationem,
de Romanorum veterum stipendiis militaribus, pro more suo,
 id est, docte, grauitate atque erudite conscriptam praemisit. De
 Diaconorum et Patriarcharum vestitu purpureo sequentia re-
 fert supra cit. NORMANNVS *diff. de Purpura membro IV. §.*

14. p. 47. *Etiam Diaconi, inquit, et sacerdotes Ecclesiae, alias albis induti, purpureum gestabant amiculum, sed tantum quadragesimae tempore, excepto festo annunciationis, palmarum et magno Sabbatho, videsis Glossarium MEVRSII p. 530. ratio ibidem haec additur; Quadragesima Christianis quasi tempus luctus est, itaque Sticharium tunc purpureum ferebant, quia color ille signum luctus. Festo autem annunciationis, Palmarum et magno Sabbatho, qui dies laetitiae erant, non sumebant purpuram; Patriarchae purpurei incedebant, non in signum luctus, aut doloris, ut sacerdotes, sed honoris et principatus, ut alii, haec NORMANNVS vid. ERN. LUDOV. HAGEN Ep. de Ecclesiae primitivae Archidiaconis et Diaconis, Clausth. 1737. GE. HEINR. GOETZE diss. de Archidiaconis veteris Ecclesiae, Lips. 1687. CASP. ZIEGLER tr. de Diaconis et Diaconissis veteris Ecclesiae, Witt. 1678. LAVR. ARRHENIVS diss. de praecipuis gradibus inferioribus ordinis sacri in primitiva Ecclesia, Vps. 1728. ID. de praecipuis Christianorum patriarchis, Vps. 1722. MATTH. ZIMMERMANN de Presbyterissis veteris Ecclesiae, Annaem. 1681. ANON. Ep. de Diaconis, Dresd. 1735. LUCAS KLIPPE diss. de veteri Clericorum dignitate, Witt. 1684. AVG. VARENIVS de Presbyterorum Clericorum dignitate et potestate ordinandis, Rost. 1682. Imo ipsis apostolis Iohanni et Philippo Dalmaticam purpuream affingit BARONIUS Tom. IV. annal. ad. A. C. 394. num. 10. existimans, se illam in nummo Consulari aureo Theodosii II. et Valentiniani III. reperisse: facili autem negotio supersedere possumus labore, in hac fabula Baroniana refutanda, cum V. C. PETRVS ZORN, Vir in omni scientiarum, doctrinarum linguarumque peritia versatissimus, in doctissima dissertatione, Sedinian. 1717. habita de nummo Consulari aureo, Theodosii II. et Valentiniani III. in quo Caesar Baronius sacra sacerdotum pallia, daß Messgewand, repraesentari credidit Cap. I. p. 4. seq. hanc sententiam*

Baronii tam docte, tamque solide excusserit, ut vix aliquid alienae reliquerit industriae. Conf. IOH. SCHMIDIVS diff. de habitu et insignibus apostolorum sacerdotalibus, Lips. 1702. §. 4. p. 14. Bartholomaei apostoli habitum ABELIAS BABYLONIVS Lib. VIII. hist. apost. sic describit: *Vestitus collobio albo, clauato purpura, induitur pallio albo, habente per singulos angulos singulas gemmas*, vid. saepius laudatus ZORNIVS loc. cit. Cap. II. §. 4. p. 39. Conf. ANDR. RITTERVS diff. de vestibis sacris certis literis notatis, Lips. 1703. Agmen scriptorum de Purpura sacerdotum apud Christianos allegatorum claudat TERTULLIANVS de Idololatr. c. XVIII. *Purpura illa et aurum, ceruicis ornamentum, eodem more apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis, quo more nunc praetextae, vel trabeae, vel palmatae, vel coronae aureae sacerdotum prouincialium, sed non eadem ratione.* Vnius loci adhuc meminisse iuabit, scil. de origine vestium sacerdotum purpurearum. BALTH. MEISNERVS in Colleg. Adiaphorist. Disp. IX. §. 18. existimat, hunc ritum ad tempora Caroli M. referendum esse: Verba eius ita se habent: *Vsum pretiosarum vestium in distributione Sacrae Coenae Caroli Magni liberalitate introductum esse, referunt historici, sacerdotemque purpura indutum coenam administrasse et distribuisse Carolo Magno.* vid. GE. HENR. GOETZE diatr. de Vestibus sacris in administratione Coenae dominicae usitatis, Annaem 1700. §. 6.

§. XI.

PURPURA PONTIFICIS ROMANI ET CARDINALIVM E. R.

Dispiciendum nunc est, de Pontificis Romani Purpura, hanc conspiciere licet in eius veste, sandaliis et caligis: Vestem et ornatum Pontificis Romani purpureum cognoscimus ex delineatione Pontificis Romani a PHILIPPO MORNAYO *myster. iniquit p. m. 1415.* facta: *Vrbem, inquit, solenniter obequitans, equo albo, magnifice phalerato, vectus: Equum manu ducit Imperator aut rex, si adsit, sin minus, dignior quisque:*

que: Ipse Purpura et Cocco conspicuus etc. vid. HENR. PIP-
 PING. *diff. de triplici corona Pontificis Romani*, Lips. 1692. §. 1.
 10. HERMANSON *de Corona triplici Pontificis Romani*, Vps.
 1736. p. 20. §. 7. RHABANVS MAVRVS *Lib. I. de instit. Cle-*
ric. c. XXIV. asserit sequentia: Super haec omnia Summo Pon-
 tifici propter apostolicam vicem, honor pallii decernitur, quod
 genus indumenti, crucis signaculum purpureo colore exprimit,
 ut ipso indutus Pontifex a tergo et a pectore crucem haberet,
 vid. SEB. FESCHIVS *de insignibus eorumque iure*, Bas. 1672.
Cap. III. §. 13. 10. GE. KEYSLERVS V. A. in *itinerario nuper*
edito Part. I. p. 608. expositionem funeris Benedicti XIII. P. R.
 describens, defunctum ita vestitum exhibet: Abends wurde
 Er, in die Capelle Sixti IV. im Vatican gebracht, allwo man
 ihn des folgenden Tages bis 10. Uhr Vormittags auf einen
 roth sammentenen Parade-Bette sahe, mit einer goldenen Bi-
 schofs-Mütze, einen weißen Unterkleide, rothen Salare, klei-
 nen rothen Stiefeln und rothen Handschuen. Praeter pur-
 pureas vestes etiam calceos purpureos induunt Pontifices Ro-
 mani, iuxta *Rituale Romanum Lib. I. pag. 51.* Induitur pa-
 pali habitu, toga scilicet linea alba, caligis rubeis, et sanda-
 liis rubris, aurea cruce signatis: Conf. BYNÆEVS *de Calceis*
Hebraeorum, Lib. I. cap. III. vid. KRAVSIVS *supr. alleg. diff.*
de Colore Sacro, Cap. III. §. 4. et nota ♀♀. pag. 27. 10. FRID.
 MAYER *diff. de osculo pedum Pontificis Romani*, Witt. 1687.
Cap. I. §. 18. ID. *tract. de Electione Pontificis Romani*, 1690.
Cap. VII. §. 4. pag. 177. et 188. CHR. ROERENSEE *diff. de*
Podolatria Pontificis Romani, Witt. 1671. §. 1. de iisdem Cal-
 ceis Pontificis Romani ita scribit 10. THEOD. SPRENGER,
Iur. Publ. Lib. II. cap. XXXVI. p. 318. Quod usum calcea-
 mentorum rubrorum cruce insignitorum attinet, quae moderni
 portant, ab antiquo non ita fuit, cum Constantinus mandaue-
 rit Pontifici vestire pelles, linteo candidissimo, in cuius vicem
 succeffe-

successerunt postea calceamenta rubra, cruce insignita, quae ad osculandum praebet, vid. CHR. THOMASIVS diss. de iure circa Colores' Cap. II. §. 63. et KEYSLER in Itinerario, loc. cit. Idem KEYSLERVS pag. 421. Memorabilia Abbatiae del Bosco media via inter Alexandriam et Noo sitae, recensens, de Calceamento rubro Pii V. R. P. sequentia refert: In der Sacristei ist ferner noch ein schöner Tisch aus Porphyr zu sehn, und an den Altar zur rechten Hand ein trefliches Portrait des Pabst Pii V. dessen einer Pantoffel in dem Altare verwahret wird; Solcher ist von rothem Sammet, fast gänzlich ohne Absatz, und oben mit einer Dreße, in der Gestalt eines Creuzes besetzt. BERNH. VON SANDEN diss. de Podolatria Papaea, Regiom. 1713. A Pontifice ad Cardinales, eorumque purpuram nunc deueniendum; duas potissimum vestitus rubei partes in iis conspicimus. hinc saepe Patres Purpurati audiunt, vid. IO. BURCH. MAIVS diss. de Romani Pontificis Electione, et Caesaris circa eam iure, Kil. 1729. pag. 15. Pileum scilicet et Pallium: ad Pileum quod attinet; Innocentius IV. pontifex, Cardinales iure pileum rubrum capite gerendi donauit, fuit autem hic pileus in Concilio Lugdunensi A. C. 1245. habito, decretus; ceu docet NIC. de CURBIO in vita Innocentii IV. Pontif. Rom. Marb. 1738. Huius rei in memorato Concilio actae extat mentio in Tom. III. Conciliorum edit. Regiae Paris. Innocentius in Concilio Lugduni habito plures Cardinales creauit, primusque fuit, qui Cardinalitiam dignitatem rubeo pileo adauxit ea intentione, vt admonerentur, teste Martino Polono, se semper paratos esse debere, sanguinem pro Christiana religione effundere, praesertim eo tempore, quo Romana Ecclesia a Friderico Imperatore vehementer oppugnabatur. Cum vero post haec tempora aliqui antistites praeter Cardinales capitis hoc tegmen sibi arrogarent, Paullus II. publico decreto mandauit, teste PLATINA in vita Pauli II. ne quisquam bireta coccinea, praeter Cardinales ferret, vid. FESCHIVS de insignibus Cap. III. §. 9. et 10.

et 10. p. 15. Autor ANONYMVS Des Cardinals-Huths Lib. II. Cap. XIII. circa funus Cardinalis haec obseruat: Wenn ein Cardinal gestorben, wird der Körper auf ein erhöhetes Gerüste gesetzt, und hat den Bischofs-Huth auf den Kopffe, zu denen Füßen stehn die beyden rothen Cardinals-Hütte und Baret, vid. BICCIVS de Pileo, Weissenf. 1680. Cap. II. Th. 7. Conf. CONRING. *antiqu. acad. diff.* V. §. 26. p. 159. ITTERVS de *Gradibus s. Honoribus Academicis* Cap. VIII. §. 26. p. 323. Commemorandum quoque huius pilei Cardinalitii priuilegium venit, quo illius impositio facta a Cardinale obuio, reum a morte liberat. Conf. BODINVS de *republica* Lib. I. c. ult. vid. Illustris IO. GE. ESTOR *diatribas duas*, quas praeclaro ingenii ac doctrinae apparatu nuper de *Cardinali impubere* adornauit, Ien. 1739. *Diatr. I. Cap. III. §. 33. p. 46.* Celeb. MART. SCHMEITZEL, *Decus orbis litterati, tract. de Coronis, tam antiquis quam modernis, iisque regiis, speciatim de origine et fatis Sacrae, Angelicae et Apostolicae regni Hungariae Coronae*, Ien. 1712. p. 200. IO. DAN. KIESLING *diff. de artibus Episcopi Romani in conseruanda monarchia*, Lips. 1713. §. 5. p. 10. Haec de pileo purpureo sufficiant, de Pallio seu tunica iam aliquid dicendum. Ad ostendendam summam Cardinalium dignitatem, cum non sufficere existimarent pileum rubrum, Bonifacius VIII. tunicam rubram ipsis concessit, vt ruber habitus sit Cardinalibus proprius et ordinarius, violaceus autem et roseus extraordinarius, vid. ob insignia in iurisprudentiam et rem litterariam merita illustris ESTOR *loc. cit.* §. 34. p. 46. Sunt autem nonnulli, qui hunc ornatum Cardinalium Paulo II. attribuunt: vid. THOMASIVS *diff. sup. alleg. de iure circa colores*, Cap. II. §. 57. p. 26. CONRING. *antiqu. Acad.* p. 159. KRAVSE *diff. de Colore sacro.* p. 26. ill. ESTOR *loc. cit.* p. 49. not. k. qui et variorum auctorum, hanc sententiam defendentium, testimonia in medium producit. Veste hac pur-

D

purea

purea etiam Cardinales in luctu vtuntur, vid. THOMASIVS loc. cit. *Cap. II. §. 52. p. 24.* Conf. SPRENGER *Inst. iur. publ. L. II. c. XXXV. p. 310.* BECMANN *notit. dign. illustr. diff. XIV. Cap. I. §. 8. p. 377.* PIPPING. *de tripl. Coron. Pont. Rom. §. 1.* Causam autem, cur Cardinales purpureo amictu ornati incedant, plurimi eam adducunt, quia regibus, quibus purpura propria, pares se gerunt Cardinales, indulgente sic breui Pontificis, cuius formula est: *Creamus te socium regibus, superiorem ducibus, et fratrem nostrum*: vid. vt plures praeteream, ANDR. BARBATIAM *de Cardinalium praestantia qu. I. num. 24.* Conf. IO. FRID. MAYER *diff. de Cardinali Decano, Kil. 1700. p. 3.* ID. *tract. de Pontificis Romani electione, 1690. Cap. IV. §. 7. p. 89.* Ultimo loco adiicere liceat, Cardinales legatos ante tempora Innocentii IV. purpura vsos, ceu testatur LVDOV. THOMASIVS, in *vet. et nou. Eccles. discipl. T. I. Lib. II. Cap. CXIII. §. 7.* et SOLERIVS *de pileo, p. 281.* vid. *Illustr. ESTOR loc. cit. 46. not. f.* asserit quoque GREGORIUS LOGOTHEA in *Chronic. Constantinopol. p. 399.* Legatos pontificis, etiam ante tempora Bonifacii VIII. et Pauli II. vestes purpureas habuisse, idque exemplo Pelagii, Romani Pontificis legati, probat, quem ante haec (scil. supra nominatorum Pontificum) tempora habuisse talaria purpurea et vestem, sagum ac frenum purpurei coloris, in signum participatae regiae potestatis summi Pontificis, perhibet.

§. XII.

PURPURA DIGNITATVM ACADEMICARVM INSIGNE.

Proximum a Pontifice et Cardinalibus locum Rectori, promotoribus, ac Doctoribus Academicis assignamus, in quorum pileis et palliis purpuram splendere videbimus. De Rectorum purpura ita scribit HERM. CONRINGIVS *Antiqu. Acad. diff. V. p. 159.* *Ceterum omne quidquid est meri imperii, non vi authenticæ Friderici caesaris, nec statim tem-*

pore

pore illo, quo haec lata est, sed diu post, idque nouo Caesarum, Regum Pontificumque beneficio Academiae aliae atque aliae consequutae sunt. Hic porro etiam regius habitus, quo ornantur Rectores passim per omnes Europae academias, diu post Friderici Barbarossae aetatem demum, coepit. Quando primum sceptrum argenteum, cum hac Epomide purpurea in academias venerint, nondum equidem compertum habeo; a Pontificibus Romanis esse non dubito. Id enim arguit vel id solum; quod ubiuis terrarum hic habitus obtineat; In quae loca huiusmodi quid introducendi, nec Caesarum nec regum in potestate fuit: Et vero unde omnis purpureus habitus in Clerum et eruditos deuenit, nisi a Pontificibus Romanis? Sane nemo non videt, Epomidem hanc Rectorum purpuream Cardinalium Romanorum vestitum aemulari. Et alias, in Europa quidem purpureus et coccineus color a Curia papali demum est consecratus: Ea propter quoque nihil dubito, post Pauli II. P. R. aetatem primum hoc, quidquid est, in academias peruenisse. Is enim omnium primus Cardinales Romanos coccinea huiusmodi veste insigniuit, quos ante Innocentius IV. quo maior ordini auctoritas accresceret, equo et rubris galeris donaue- rat. Neque enim vero est simile, academiarum rectores ante Cardinales ipsos hoc iuidendo et regio schemate vsos. Prae- fuit autem Paulus ille papali sedi anno post millesimum quar- to sexagesimo, ad septuagesimum primum. Quo tamen tem- pore, et an statim et in academias vestimenti istud genus pe- netrauerit, equidem dicere non audeo: Haec CONRINGIVS. Causam concessae purpurae, et cur eodem colore ac Cardina- les ornatos Rectores voluerit Pontifex, eam esse autumant do- ctiores plerique, vt huiusmodi vestitu, non tantum subduceret omnem academicum coetum, mero imperio principum, et sibi vni sibiiceret, sed vt animaret etiam ad imperia legitima excutienda. vid. CONRING. loc. cit. THOMASIVS diff. de iure circa colores, c. II. §. 58. 10. SCHWENCK diff. de iure academiarum, Kil. 1666.

§.30. CASP. ZIEGLER *diff. de iuribus maiestatis, in specie de iure erigendi academias, creandi Doctores, Licentiatos, Magistros, Baccalaureos, Poetas et Notarios publicos, Lips. 1661.*
 §.II. HENR. LINCK *diff. de rubro, nigro et albo. Cap. II.*
 §.31. pag. 32. PAUL. PATER Ep. *Insignia Turcica explicata, Ien. 1650. §.3. p.8.* Epomis autem haec Rectorum confecta est, ex panno serico, purpurei coloris, cuius orae variegatis praetexuntur pellibus, et caputium eiusdem est coloris et materiae, vti apud nos hic Lipsiae Magnificum academiae Rectorem, in actibus publicis ornatum, conspiciere licet: Nolo iam recensere academias, quorum rectores ornati Purpura cernuntur. Patauinae ac Louaniensis tribus, ut aiunt, verbis, mentionem facere liceat: De Patauinae academiae Rectore, ita CONRINGIVS *loc. cit. p. 161.* *Prudentissimus Senatus Venetus, Patauinae scholae suae Rectori, non purpura tantum, sed et aurea stola induere se permittit, et magistratu abeuntem cum doctoris titulo exornat, tum torque aureo donatum, ordini Equitum St. Marci inserit.* idem confirmat LIMNAEVS *Iur. publ. Rom. VIII.V. 25.* *Rector studii Patauini more Senatorum Venetorum purpurato, imo si libet stola aurea incedit.* De Louaniensis Academiae Rectore purpurato, scribit, idem LIMNAEVS *addit. L. II. ad L. VIII.V.* *Rectoris academici dignitatem tertio indicat amictus peculiaris et augustus; nempe fere generaliter, epomis siue paludamenti genus, ex panno serico, coloris purpurei, et caputium eiusdem materiae, Rector Louaniensis, toga pileoque magisteriali insignitus procedit, et in humeros extensum habet paludamentum rubrum, cuius orae variegatis pellibus praetexuntur.* Purpurae Rectoralis in academia Kiloniensi meminit Insigne illius academiae decus Exc. IO. CHPH. LISCHWITZ *Or. de plantis gloriosam resurrectionem i. c. nostramque a mortuis in illa fundatam resurrectionem referentibus hab. Kil. 1739.* Vbi in fine orationis rectoratu discedens, purpuram regimini academico propriam nuncupat,

pat, et successori in regimine Venerando KORTHOLDO tradit. De Purpura academiae Hafniensis, in Dania, Parisiensis in Gallia, Patauinae apud Italos, Oxoniensis in Anglia, in Belgio Leydensis, in Hispania Complutensis, in Suecia Vpsalien-
 sis, et in Germania Lipsiensis, meminit OLIG. IACOBÆVS, Or. in natalem XLVI. Christiani V. Dan. Reg. quae est numero V. in Parte II. p. 837. in *Orationibus clarissimorum virorum selectis*, quas Lips. 1722. edidit, decus illud elegantioris litteraturae, academiae nostrae orator facundissimus IO. ERHARD. KAPPIVS. Conf. IO. FRID. GERHARD diff. *duae de academia*, Ien. 1655. diff. I. Th. VI. nota e. De rubro Rectoris pileo, vid. CHR. BICCIVS *de Pileo Cap. II. Th. 10. Conf.* ERDM. VHSEVS diff. *de magni aestimandis academiis*, Lips. 1704. §. 10. Porro apud nos moris est, Promotores in facultate iuridica et medica purpureis paludamentis et biretis, in actibus promotionis ornatos conspici, vbi etiam noui Doctores amictu purpureo splendentes, prodeunt: nec deficiunt autorum testimonia promouendis s. doctorandis purpuram vindicantia. Tam notum est, quam quod notissimum, in solennibus promotionum doctorandi seu promouendi caput, pileo ornari, quem biretum, ein Bareth nominant, qui in aliis academiis quadratus, in aliis rotundus est. Illum significare aiunt facultatem in quatuor mundi plagis docendi; rotundum, vt rotunde et citra ambages, ad quaesita respondendum esse cogitent: apud nos, omnibus, solenni ritu promouendis, imponitur pileus, illud tamen notandum, Magistros s. doctores Philosophiae epomide non indui, qua tamen reliquarum facultatum doctores apud nos vestiri solent. Ad colorem quod attinet, de eo nihil certi determinari poterit, quum de eo in academiis maxima deprehendatur varietas: Color apud Theologos quandoque est niger, quoniam nigredo mortis symbolum est, in-
 nuens Theologos mundo esse defunctos; quandoque, vt et

apud Philosophos, violaceus, in humilitatis signum, cui ut exacte studeant, hoc ipso admonentur. Iureconsultorum rubeus est, eo, quod regibus terrae, qui induti purpura incedunt, adsint: Medicorum vero coeruleus, ut oculos suos non in terram declinandos esse videant; alibi etiam rubeus est: vid. IO. FRID. MAYER diss. *de doctoratu Theologico*, Kil. 1699. arg. 3. p. 12. ERN. GOCRELIVS *Deliciis academicis Aug. Vind.* 1682. §. 80. pag. 123. CHR. THOMASIVS diss. *de iure circa Colores*, Cap. II. §. 55. ITTERVVS, *de Honoribus s. gradibus academicis* Cap. VIII. §. 23. pag. 318. In nostra Lipsiensi academia, Theologi et Philosophi violaceo, Icti vero et medici purpureo utuntur Colore: vid. VHSEVM *loc. cit.* §. 24. LINCK *loc. cit.* p. 32. Hunc galerum purpureum doctoralem ante Innocentium IV. p. r. in usu non fuisse existimat CONRINGIVS, *Antiqu. Acad. Diss.* IV. p. 136. ea, uti iam vidimus, suffultus ratione, non credendum esse Doctores ante Cardinales purpureo Galero ornatos fuisse, de quibus supra ex eodem CONRINGIO observauimus, dictum Pontificem eorum splendorem primum purpureo Galero auxisse. Conf. ANTON. SCAPPVS *de Bireto rubro dando S. R. E. Cardinalibus*, Rom. 1592. Quidam existimarunt pileum purpureum capiti doctorandorum imponi instar Coronae et victoriae signi, teste SCHWENCK *diss. cit.* §. 61. Multa de fine ac typo huius pilei rubri, quae huc transcribere superfluum esse existimamus, refert LIMNAEVVS in *Iur. Publ. I. R. G. Tom. III. Lib. VIII.* §. 91. et. 92. Variant tamen, uti supra monuimus, academiae in pilei et habitus colore, sed eas recensere nec libet, nec, si liberet, licet: De Superhumerali seu Epomide, et Galero seu pileo purpureo in academia Würzburgensi usitato, vid. Conf. LEONH. CARLIER diss. *de iure academico Wirceb.* 1732. Part. I. Sect. III. §. 33. pag. 26. In Salmanticensi academia Doctores toga quadam indui, et hoc ad mentem Glos-
sae

sae in C. 6. de priuil. in 6. laudatus CARLIER loc. cit. asserit.
 Apud Conimbricenses et Eborenses, vt PEREYRA *Lib. VIII. de Republ.* commemorat, color albus doctorem insignit Theologum, viridis Canonistam, purpureus legistam, luteus s. flauus Medicum, coeruleus denique Philosophum: vid. MAYER *de Doct. Theol. pag. 12.* De academia Duacena, testatur BOET. EPO. Or. *de Honorum academicorum titulis et insignibus, editione Lips. 1727. p. 49.* Bireto et Epomide purpurea ornari Neo-Doctores iuris: Purpureum pileum apud Kilonienses, Helmstadienses et Ienenses vsurpari docet MAYERVUS *loc. cit. et ITTERVS loc. cit.* Vltimo loco praeterire non possum, quod de Francisco Rabelaisio, satis famoso satyrico, memorat WAGENSEILIVS *Synops. Geograph. S. pera libror. iuuenil. locul. II. p. 169.* eius nempe Pileum et togam non tantum in academia Montispeffulana, vbi inter eos, qui docuerunt, locum quoque sustinuit Rabelaesius, ad huc seruari, sed et Candidatos supremorum in medicina honorum, cum profectuum suorum specimina edunt, iisdem se induere, inque solenni inauguratione: Vade, occide Cain, ex veteri consuetudine ipsis acclamari: cuius formulae sensus, ex sequentibus PETRI EISENBERGII, ab HOEPPINGIO *de iure insignium, cap. II. num, 577.* citati, verbis *in itinerar. Gall. et Angl. p. 79. seq.* intelligi potest: welche da (sc. zu Montpelier) titulum doctoris in arte medica begehren, und pro gradu disputiren, müssen einen rothen Rock, wie eine Mönchs-Kappe anziehen, und damit in process durch die Stadt gehen, wenn sie nun Doctores worden seyn, pfleget man ihnen zu sagen: Vade et occide Cain; damit sie wollen anzeigen, daß diese neue Doctores ihre experimenta, wenn sie per mortes aliorum (wie man pflegt zu sagen) curiren wollen, erst an denen Mönchen (Fratribus) ihr Heyl versuchen sollen: vid. ITTERVS *loc. cit.* Conf. CHR. ERNST. KLEINFELD *diff. inquirens in neo-me-*
di-

*dicorum infelicitis praxeos causas, occasione tritissimi illius :
Ein neuer Medicus, ein neuer Kirchhof. Regiom. 1718.*

§. XIII.

PURPURA REGIAE DIGNITATIS INSIGNE.

Sacrum ordinem Deorum hominumque postquam pro instituti nostri ratione modo considerauius, et purpureum eidem vestitum, locupletibus, ni fallor, testibus vindicauius, ad reges et principes eorumque amicos et magistratus reliquos progredimur, quibus nos meminimus alteram dissertationis particulam ab initio statim dicasse. Prius vero, quam ad ipsas personas, purpura venerandas, accedimus, paucissimis nostrum esse putamus ostendere, purpuram, cum in genere omnis, tum speciatim regiae, insigne quondam fuisse dignitatis. Atque hic nobis in mentem illico venit illud IUVENALIS *Satyr. VII. v. 135.*

*Purpura vendit,
Causidicum.*

Legi hanc in rem meretur LUCIANVS *adu. indoctum p. 384.* Neque vero POLLUX *onomast. Lib. VIII. Segm. 140. p. 962.* solum purpuram refert inter τιμὰς, honores, quibus alios afficimus, sed et ARTEMIDORO *Oneirocrit. Lib. II. c. III. p. 50.* interprete, purpurea vestis, in somno visa, portendit τιμὴν καὶ εὐδοξίαν. Sigillatim autem purpuram regiae dignitatis insigne demonstrant clarissimi auctorum loci. CICERO *pro Sextio cap. XXVI.* est rogatum, ut sedens cum purpura et sceptro, et illis insignibus regiis praeconi publico subiiceretur. VIRGILIUS *Georg. Lib. II. v. 495.*

*Illum non populi fasces, non purpura regum
Flexit.*

SENECA *Thyeste v. 343.*

*Regem non faciunt opes,
Non vestis Tyriae color.*

STATIVS *Thebaid. Lib. VI. v. 79.*

*Spes auidae, quas non in nomen credula vestes
Urgebat studio, cultusque insignia regni
Purpureos, sceptrumque minus.*

LACTANTIUS *Lib. IV. c. VII.* Et sicut nunc Romanis indumentum purpurae insigne est regiae dignitatis assumtae: et HERODIANO *Lib. I. c. XVI.* βασιλική πορφύρεα dicitur, et quid EVTROPIO *Lib. IX. c. VIII.* aliisque Augustae historiae scriptoribus purpuram sumere, aliud notat, nisi imperatoriam dignitatem rapere? DRUSIVS in locis difficil. ad locum I. *Macab. XIV. v. 44. p. 52.* annotat: Purpura indui et aurum gestare, insignia sunt dignitatum: vid. III. IVST. HENN. BOEHMER *diff. de maiestate Imperii magistratuum maiorum, Hal. 1725. cap. I. §. 3. not. g. p. 6.* IO. ANDR. QVENSTEDT *diff. de magistratibus Hebraeorum, Witt. 1680. num. III. §. 6. pag. 22.* Q. SEPT. FLOR. TERTULLIANVS de *Idololatr. Cap. XVIII.* inquit: Igitur, purpura illa, et ceruicis ornamentum eodem modo apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis, quo more nunc praetextae, vel trabeae vel palmatae veniunt: vid. IO. CHR. POLCKE *diff. de Veste palmata, Lips. 1720. §. 6. p. 17.* IO. BEHM. de *Encausto, imperatoribus olim sacro: Regiom. 1715. §. 5. pag. 17.* AMBROSIVS *Lib. V. Hexaem. c. II. Tom. I. oper. Col. 61.* D. quid etiam purpuras memorem, quae ornant regum conuiuia, amictus imbuunt? vid. BEHM. *loc. cit. §. 8. p. 28.* Conf. SAM. GERLACH *Ep. Recensio Ornamentorum sponsi et sponsae apud veteres, Hal. 1734.* IO. HARTM. RAYS *diff. de usu hastae iuridico, Gies. 1739. §. 5. p. 6.* Augustus voluit purpuram distinguere, personam et dignitatem imperantis, eorumque, qui eius iussu et potestate praeerant a reliquo populo: vid. PETR. GREGOR. THOLOZANVS de *Republica Lib. IV. c. II. §. 7.* Theodoricus Gothorum rex, teste CASSIODORO *Lib. I. Epist. II. variar. regale opus dixit tincturam purpurae:*

Quia color, inquit, nimio lepore vernans, obscuritas rubens, nigredo sanguinea regnantem discernit, dum conspicuum facit, et praestat humano generi, ne de aspectu principis possit errari. In genere autem de insignibus regiae dignitatis, ad quae purpuram referimus, notandum, eos aliis variis nominibus insigniri; Graecis dicuntur *κειμήλια, παράσημα, σύμβολα, ἐπίσημα*, Latine vero *Ornamenta*, et barbara medii aevi voce *Clinodia*, seu, ut alii rectius scribunt, *Clenodia*. vid. CAR. DV FRESNE in *Glossario* hac voce. Quantum vero ad antiquitatem regionum insignium, eorumque primam usurpationem attinet, eam a primo cuiusque regni siue imperii ortu arcessendam esse, nemo inficiabitur. Quum primum enim regna inter mortales oriebantur, statim et ornatus exterior eorum, qui ad summae illius dignitatis fastigium euecti fuerunt, inuentus est: Eiusmodi autem regiae dignitatis signa siue insignia, pro diuersitate regnorum ac populorum, imo et membrorum corporis, quibus ea aptantur, ut priscis temporibus, ita et more hodie consueto, varia atque diuersa esse, res ipsa loquitur, vid. Celeb. MART. SCHMEITZEL, vir spectatae eruditionis, de insignibus, vulgo clenodiis regni Hungariae, *Ien. 1713. Cap. I. pag. 4.* IDEM: tract. de Coronis, pag. 136. nos missis aliis insignibus regiis, de iis tantum videbimus, in quibus purpura splenduit olim, et adhuc splendet; de priscis regibus purpura ornatis sequenti §pho acturi, recentiorum temporum purpuram ultimo §pho exhibituri.

§. XIV.

PURPURA REGVM.

Antiquissimum regum priscorum vestitum fuisse purpuram, suo nos exemplo edocet Amphiaraus, qui temporibus heroicis iam vixit, et antiquissimo bello Thebano, ut est in fabulis, prudens ac sciens ad pestem, ante oculos positam est profectus, cui apud PHILOSTRATVM *Icon. Lib. I. p. 723. A.* edit. Morelli est *σολή, χλαμύς ἔχουσα τι ἀνέμω καὶ κόλπε. τὸ μέσον*

μέσον χρώμα ἐκ Φοινικῆς ἀλουργίας, ἣν ἐπαινῶσιν Φοινῖκες, *indumentum est Chlamys, venti aliquid, ac sinus habens, color quidem ex phoenicea purpura, quam laudant Phoenices*: Regibus Persarum proprius fuit Cultus ex purpura, *CVRTIVS Lib. III. c. III. n. 17. Cultus regis inter omnia luxuria notabatur, purpureae tunicae, medium album intextum erat. Purpurea haec regum Persarum vestis suo nomine appellabatur σάραπτις, quam ita describit POLLUX onomastic. Lib. VII. Segm. 61. Ο δὲ σάραπτις Μήδων τιφώρημα, πορφυρεῖς μεσόλευκος χιτῶν. Saraptis Medorum vestis est, purpurea, medio albo distincta*: Imo in Perside, nulli praeterquam regi, purpuram gestare licuit, ut docet *XENOPHON Lib. VIII. παιδ. qui Cyrum indutum fuisse χιτῶνα πορφυρεῖν μεσόλευκον, refert. vid. FESCHIVS de insignibus, Cap. V. §. 3. p. 28. Colorem utrumque album et purpureum Darius coniunxerat, de quo CVRTIVS loc. cit. vid. TOBIAS ECKARD diss. de regiis insignibus §. 19. BECMANN. Notit. dign. illustr. Diss. VI. §. 7. p. 156. locus quoque EXTARGVM SCHENI in librum Esther Cap. VI. de Persarum purpura notandus: Et dixit Rex Hamani: abi cito ad thesaurum regium, et accipe inde unum ex tegumentis regiis purpureis, vid. V.C. CHRIST. SCHOETGEN scriptis doctissimis, limatissimis ac curiosissimis famigeratissimus in diss. de nolis in Vestitu, Starg. 1725. §. 4. p. 7. plura qui de hac Persarum regum purpura cupiunt, eos ad BRISSONIVM de regno Persarum Lib. I. p. 37. delegamus: Hunc habitum regum Persarum assumpsit Alexander, et in posteros propagavit, teste IVSTINO Lib. XII. c. III. n. 8. Posthaec Alexander habitum regum Persarum, et diadema insolitum regibus Macedonicis, velut in leges eorum, quos vicerat, transfret, assumit. idem testatur CVRTIVS Lib. VI. c. VI. n. 4. Itaque purpureum diadema distinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circumdedit, vestemque Persicam sumsit, ne omen quidem veritus, quod a victoris insignibus in devicti transfret habitum. Hinc purpureae vestes,*

stes pro regiis habitae sunt donis, quod vel ex CVRTIO discimus *Lib. X. c. I. n. 24.* Is regi, cum omnis generis donis, non ipsi modo ea, sed etiam amicis eius daturus occurrit. Equorum domiti greges sequebantur, currusque auro et argento adornati, pretiosa supellex, et nobiles gemmae, aurea magni ponderis vasa, vestesque purpureae, reliqua. Inter dona, quae regi Latino mittebat Aeneas erat toga picta. VIRGIL. *Aen. II v. 251.* et Toga picta, qua Romani reges socios subinde donarunt, non alia quam purpurea fuit; Masaniſſa dona consueta accepit a Romanis, et in his Πορφυρέαν, quod interpreto gam pictam reddit. APPIANVS *Lib. I. p. 18.* BRISSENIUS *de formul. Rom. L. II. p. 234.* S. vid. ECKARD *loc. cit. §. 19.* et FESCHIVS *loc. cit. p. 28.* Eodem sensu HORATIVVS *Lib. I. Od. XXXV. vers. 11.*

*Regumque matres barbarorum, et
Purpurei metuunt tyranni.*

Per tyrannos purpureos singulari vivocum intelligit reges Parthorum, purpuram ferre solitorum: huc spectat CLAUDIANVS *de VI. Consul. Honor. vers. 47.*

*Vltro se purpura supplex
Obtulit.*

vid. ECKARD *loc. cit. §. 14.* Sic Ptolemaeum Aegypti regem CICERO *pro Sextio cap. XXVI.* nobis cum purpura et sceptro insignibus regiis praedicat: et M. Antonius, in gratiam reginae Cleopatrae, cum regem se gessit in Aegypto, aureum in manu baculum - - - purpurea vestis, ingentibus obstricta gemmis, diadema aderat: teste FLORO *Lib. IV. c. XI.* vid. ECKARD *loc. cit. §. 19.* Apud Babylonios Purpuram regiae maiestatis insigne fuisse docet TERTULLIANVS, vid. FESCHIVS *loc. cit.* XENOPHON *L. VII. παῖδ.* etiam Medos descripturus quoad corporis cultum, tunicas eorum facit purpureas; de Hierone Siciliae rege LIVIVS *Lib. XXV. c. V.* ita scribit: nam quum per tot annos Hieronem, filiumque eius Geronem

Geronem nec vestis habitu, nec alio vlllo insigni differentes a caeteris ciuibus vidissent, conspexere nunc in Hieronymo, purpuram ac diadema ac satellites armatos: ALEX ab ALEX. dier. Genial. Lib. I. cap. XXVIII. Conf. SPANHEMIUS, de praest. et usu numism. p. 470. Celeb. SCHMEITZEL tr. de Coronis p. 152. Tigranes etiam pater, Armeniae rex, togam gerere solitus erat, dimidia sui parte albam, et candidam, quod erat genus vestimenti purpureum. DIO CASS. Hist. Rom. Lib. XXX. vid. THOLOZANVM de Republ. Lib. IV. c. II. §. 7. Indorum reges bysso vestitos fuisse, probabile ex eo fit, quod nemini apud illos byssum induere permittebatur, nisi regi. ALEX. ab ALEX. loc. cit. Lib. V. c. XVIII. p. 287. vid. CPH. FRANCKE diff. de veste i. c. patientis λαμπρά §. 20. De Assyriae regibus perhibet ALEX. ab ALEX. l. c. Tiaram diadematam inuolutam, et tunicam purpuream et partim albam, quam nisi Rex induere nemo poterat, pro ornamentis regalibus fuisse. vid. laudatus SCHMEITZEL v. c. de Insign. s. Clenodiis regn. Hung. Cap. I. p. 6. ID. de Coronis, p. 143. De Regis Salomonis purpura testatur CANTIC. SALOM. Cap. VII. v. 5. De Rege Niniues, quisquis ille fuerit, siue Sardanapalus secundum Scaligerum, siue alius cognita concione Ionaë, deposuit purpuram: IONAE Cap. III. v. 6. ad quem locum CHRYSOSTOMVS Homil. I. deponit: Quod Purpura nequiuit, id sacculus potuit, quod consummare Diadema non valuit, hoc cinis perfecit, vid. IO. HERMANNSON diff. de Cineribus, Vps. 1731. §. 8. p. 15. MICH. HENR. REINHARD diff. de Sacco et Cinere, Witt. 1698. §. I. IO. DAV. THOENNICKER diff. de Cilicio veterum, Lips. 1673. Cap. VIII. §. 7. Conf. FRANCKE l. c. §. 16. ECKARD. l. c. §. 19. Ad Romanorum reges quod attinet, de eorum veste regia eaque purpurea, non satis liquet, quis eam primus gestauerit, Romulus an Tullus Hostilius, PLINIVS L. IX. c. XXXIX. Romulo purpuram in tra-bea assignauit; ROSINVS, Antiqu. Rom. Lib. VII. c. III. edit.

Dempst. p. 488. Insignibus autem quibusdam, ut prae ceteris internosci, et a reliquo populo discerni possent, Romulus, et post eum alii reges, usi fuerunt, qualia sunt haec: Incedebant ornati purpura, et toga purpurea, dantes populo iura et exercentes iudicia, sedebant in sella curuli conspicua, vid. ERN. CREGEL diss. de Infulis et Lipsanis Imperii, Altd. 1659. Th. 16. DIONYS. HALIC. Lib. II. Romulum de Caecinatis et Antennatis triumphantem purpura indutum fuisse contendit: vid. ANDR. GROENWALL diss. Victor Romanus triumphans Vps. 1737. Cap. I. §. 5. p. 15. ONVPH. PANVINIUS de triumpho, c. not. MADERI, Helmst. 1675. p. 4. ROSINVS Lib. X. c. XXVIII. p. 774. Vnde et Romulus trabeatus dicitur OVIDIO illo Hemistichio:

Trabeati cura Quirini

Sic etiam VIRGILIUS Lib. VII. Aeneid. v. 187.

*Ipse Quirinali lituo paruaque sedebat
Succinctus trabea.*

vid. FRID. RAPPOLT. diss. de insignibus principatus, Lips. 1663. Cap. III. in fine. FESCHIVS de Insign. Cap. IV. §. 2. ECKARD. de reg. insign. §. 19. POMP. LAETIVS de Roman. Magistr. Cap. III. p. m. 3. CHR. WEISIVS diss. Titi Livii Romulus illustratus, Lips. 1644. §. 5. CHPH. CASP. LIB. BAR. DE BLUMENTHAL. diss. de Rege Romanorum primo Romulo ad ductum L. Annaei Flori, Helmst. 1654. Illust. GE. CHR. GEBAYER, primus apud Goettingenses Ictus, Vir insigni doctrina et fama, diss. de Romulo, Lips. 1719. Cap. III. §. 3. p. 30. GODOFR. WEGNER. diss. de Romulo, Regiom. 1668. FR. GLADDOV. Lebens-Beschreibung Romuli, c. praef. CHR. THOMASII von Romuli temperament, Hal. 1718. HENR. KITSCHIVS de magistratibus Reipubl. Romanae eiusque criteriis in CLAVSINGII iur. publ. Rom. T. III. p. 449. aliiq. De Tarquinio Prisco FLORVS Lib. I. cap. V. ita ait: Cum Tusciae populos frequentibus armis subegisset: currules, annulos, phaleras,

*leras, aureos triumphantium currus, togas pictas, tunicas pal-
matas, aliaque decora et insignia, quibus imperii dignitas emi-
nebat, addidit. DIONYS. HALICARN. Lib. III. inter Tarqui-
nii Prisci insignia purpuream quoque vestem recenset, vid.
DIETRICH. diss. de Iteratis imperatorum Coronationibus Ger-
manicis, §. 3. p. 5. ECKARD loc. cit. §. 15. ROSINVS l. c.
p. 488. CREGEL l. c. Tb. 18. v. c. SCHMEITZEL de Coronis
p. 153. Ultimo loco adhuc monendum, Reges Albanorum pe-
des suos purpureis mulleis muniuisse, qui in antiqua inscriptio-
ne Calcei purpurei nominantur, quosque APVLEIVS baxeas
nuncupat, vid. SCHVRTZFLEISCH. de purpura varia eaque
regia §. 15. et DIO CASSIVS Lib. XIII. hist. Rom. refert:
Iul. Caesarem aliquando veste sublimiori ac rubea usum, more
regum, qui Albae quondam imperauerunt, vid. THOLOZA-
NVS de Republ. loc. cit.*

§. XV.

PURPURA PURPURATORVM S. AMICORVM REGVM.

Ad regum suorum exemplum se composituri, vel etiam
illustriores reliquis ciuibus futuri, non minus purpura culti,
ornatique incesserunt regum amici intimi et potentissimi, adeo,
vt ipsis inde nomen purpuratorum tanquam proprium adhae-
ferit, vid. IO. GE. SPIES, diss. *Amicus Caesaris Pilatus, s.
de amicorum, quos olim reges ac principes eo titulo singulariter
percoluerunt, dignitate*, Kil. 1690. §. 20. Sic CVRTIVS nobis
memorat purpuratos Darii Lib. III. c. VIII. n. 15. purpuratos
Alexandri, Lib. III. cap. XII. n. 7. Purpuratos Lysimachi Re-
gis CICERO *Tuscul. Lib. I. c. XLIII.* purpuratos Porfenae
FLORVS *Lib. I. c. X. n. 15.* alii alios, quos copiosius percen-
sere nec libet admodum nec licet, praesertim quum praeter
alios otium iam nobis fecerit BARTHIVS *aduersar. pag. 2521.*
Restat nunc, vt exempla quaedam proferamus ex sacro codice
et profanis scriptoribus, amicorum regum purpura exornato-
rum. De Alexandri amicis LIVIVS *Lib. XLIV. c. XXXII.*
scribit:

scribit: Regis amici, purpuratique, duces exercituum, praefecti navium, aut praesidiorum, servire Regi humiliter, aliis superbe imperare assueti: vid. IO. ANDR. SCHMIDT diff. antiquitates Macedonicae, siue de Regio Macedonum principatu, moribus ac militia, Ien. 1682. Parte I. §. 21. p. 43. De Ionathane summo pontifice et principe legimus 1 Maccab. X. v. 18. 19. 20. eum ab Alexandro rege purpura donatum fratremque ac amicum salutatum fuisse. Eundem Ionathanem amici titulo, ac Purpura, ab Antiocho iuniore, exornatum invenimus 1 Maccab. XI. v. 57. 58. De magno conuiuio, ab Alexandro instituto ita ATHENAEVS Deipn. I. 14. ὅτι τετρακοσίαις ποτὲ ἡγεμόνας ἐσιῶν ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρέων καὶ κλιντήρων ἀλδρυοῖς περιζώσας ἱματίοις. CCCC. Duces aliquando in sellis argenteis, veste purpurea stratis conuiuio excepit. De eodem Conuiuio AELIANVS Var. Hist. VIII. 7. καὶ κεκόσμητο πάσαι ἀλδρυοῖς καὶ ποικίλοις ἱματίοις ὑφ᾽ ἧς βαρβαρικῆς μεγατίμῃ. Et omnes purpureis stragulis erant ornati, variaque veste texturae barbaricae et pretiosissimae. Conf. SCHMIDIVS Antiqu. Maced. §. 15. p. 26. Abdolonymum ab Alexandro purpuram accepisse refert PLVTARCHVS: Sic Demetrius rex, Simoni supra memorati Ionathanis fratri et in muneribus ac dignitatibus successor, vsum purpurae, aliis interdictum, concessit, vt patet ex 1 Maccab. XIV. v. 43. Belsazer Babyloniorum Rex, purpuram ei promittit, qui somnium esset interpretaturus Dan. V. v. 7. promissumque Danieli repetit, v. 16. promissique memor Daniele purpura ornari iubet, v. 29. De Mardochaeo, quem Ahafuerus honorare volebat, simile quid legimus Esth. VI. v. 8. 10. 11. et VIII. v. 15. De Diuite Epulone, qui purpura ornatus dicitur Lucae XVI. v. 19. rem decidere non audeo, cum alii eum Herodem Magnum fuisse, alii vero regulum, alii regis amicum fuisse contendunt, vid. B. WOLFII not. critic. ad hunc locum; PANZIROLLVS rer. memorab. c. not. SALMVTHI Tit. I. Ex historia Romana ex LIVII Histor. L. II.

Cap. XII. nota est historia Mutii Scaeuolae adolescentis Romani nobilis, qui Porfennam Etruscorum regem obsidione Romanam cingentem, per insidias, approbantibus patribus, in eius castris aggredi, eumque interficere tentabat, ubi tamen in confertissima turba prope regium tribunal conspexit scribam cum rege sedentem, pari fere ornatu, et eundem purpuratum, obtruncavit. Scriba igitur regius, vestitus purpura, (quam regiae dignitatis insigne esse nouimus) cum forte stipendium solueret militibus, a Mutio datus internecioni fuit, vid. Excell. CHPH. LVDOV. CRELLIVS, Vir solide doctus, et ad vera Wittebergensis academiae decora referendus, in diss. *Lips. 1722.* habita *De Caio Mutio Scaeuola Cardo, Regis Parricida, §. 3. et 4. p. 8. sequ.* qui Celeberr. autor scribam hunc purpuratum siue amicum regis fuisse §. 4. p. 10. asserit, cui adstipulatur IAC. ERN. HERGOETT diss. *de scribis veterum Graecorum, Romanorum atque Germanorum, Witt. 1668. Cap. II. §. 1.* Conf. ANDR. CHR. ESCHENBACH diss. *de scribis veterum Romanorum, Ien. 1688.* IO. HENR. SYRBIVS diss. *περί γερμαντῶν, Witt. 1680.* Sic Isaacus Angelus Augustus, Theodoro Castamonidae, auunculo suo, cui summam rerum commiserat, purpureas phaleras et simile pallium in equitando concessit teste NICETA CHONIAT. in *Isaacio Lib. III. n. 5. T. VII. Corp. hist. Byzant. p. 280.* Conf. BEHM. *de Encausto §. 5. p. 209.* De Dalmatio, Anaballiano et Constantio, Constantini M. consanguineis et amicis testatur ZOSIMVS in *uita Constant. L. III.* quod vsi fuerint veste purpurea, et aureis limbis ornata, vid. BECMANN. *in notit. dign. illustr. Diss. VI. Cap. I. §. 4. p. 152.* Alia exempla illorum, quos principes ex singulari gratia purpura ornarunt, breuitatis studio praetereo, et nulla interposita mora ad magistratus Romanorum in re publica adhuc libera transeo, quos pariter purpura deprehendimus fulgentes.

§. XVI.

PURPURA MAGISTRATVVM ROMANORVM IN REPUBLICA.

Omnibus omnino magistratibus, cum primis maioribus purpuram peculiarem ornatum apud Romanos canit OVIDIVS, vbi nobis Kalendarum Ianuariarum exponit solennem celebrationem, *Fastor. Lib. I. v. 81.*

*Iamque noui praeceunt fasces, noua purpura fulget,
Et noua conspicuum pondera sentit ebur.*

eundem ritum Romanorum elegantissime explicat HERODIANVS *Lib. I. c. XVI.* vbi inter alia scribit: Νομισμάτων τε ἀντι-
δόσεσι καὶ κοινωνίαι τῶν γῆς καὶ θαλάττης καλῶν εὐφραίνουσιν αὐτὰς,
ἀρχαί τε ἐπώνυμοι τότε πρῶτον τὴν ἑνδοξον καὶ ἐνιαύσιον πορφύραν περι-
τίθενται. *Et numismata alter alteri, ceteraque omnifariam
munera missitant, summi que magistratus conspicuam sibi et
solennem purpuram induunt.* Magistratibus propriam fuisse purpuram docemur ex DIONE CASSIO, *hist. Lib. XLVIII.* referente: Octauium Caesarem edixisse, ne quisquam nisi Sena-
tor, quique in magistratu esset, purpuram gestaret: vid. Vir ob splendida, quae ornat, munera, eminentissimae in rem-
publicam litterariam merita illustris, Fridericianae Cancellarius perpetuus IO. PETR. DE LVDWIG *diff. differentiae iuris Ro-
man. et Germ. in re Basiaria tinctorum, Hal. 1725. diff. VII. not. 26. p. 33. Ill. ESTOR. de Cardinal. impub. Diff. I. Cap. III. §. 34. not. i. p. 47. THOLOZANVS de republ. IV, II. 7. p. m. 200. ROSINVS antiqu. Rom. cap. XXXII. p. m. 401.* Haec quamuis no-
stro in praesenti scopo sufficere possent, tamen, ne sigillatim ma-
gistratus hos Romanorum maiores non attigisse videamur, per singulos quasi ordines cito pede curremus. De septimo Marii Consulatu hunc in modum differit FLORVS *Lib. III. c. XXI. n. 7.* *Haec tot senatus funera intra Calendas et Idus Ianuarii mensis, septima illa Marii purpura dedit.* hic septima purpura ideo pro septimo Consulatu ponitur, quod toga prae-
texta Consulis Romani fuit insigne. Porro de Romanorum
Con-

Consulum purpura testantur PLINIVS Lib. XIX. c. XXXVI. et OVIDIVS *ad Pisonem*:

Quum tua bisseos numerares purpura fasces.

CORN. TACITVS *Hist. Lib. XXXI. Cap. VI.* Caecinnam Consulem describit praetexta et lictoribus insignem: Audiamus Carolum DV FRESNE, in *numismatibus*, inquit, et *diptychis Consularibus habitus Consularis uniuersus plene conspicitur, consules tunicis palmatis et togis pictis induti apparent.* vid. ZORNIVS, Vir eruditione scriptorum, antiquitates Ecclesiasticas illustrantium clarus ac percelebris, in *supr. alleg. dissert. de Num. Cons. aur. Theod. II. et Valent. III. Cap. I. §. 4. p. II.* LAMPRIDIUS nos docet, Consules Romanos praetextas et togas suas, ne vlla profanandae sacrae purpurae esset occasio, in Capitolio, in Palatio asseruasse, unde resumserunt, quoties publica obituri essent munia. vid. NORMANNVS *de Purpura l. c. p. 47.* Trabeae Consularis meminit AVSONIVS in *gratiarum actione pro consulatu*, his verbis: *In procinctu, et tum maxime dimicaturus, palmatae vestis meae ornamenta disposui feliciter, et bono omine, namque iste habitus, ut in pace Consulis est, sic in victoria triumphantis: de Consulum purpura praeter alios euolui possunt,* ROSINVS VIII. *p. m. 498.* NIEVPORT *Cap. III. §. 2. p. m. 57.* IAC. ARRHENIVS *diss. de Consule Romano, Vps. 1705. Th. XVI. pag. 63.* GEORG ENGELBRECHT *diss. de Consulibus Helmst. 1699. Cap. II. §. 6.* CHR. KLENGEL *diss. ad §. 16. L. 2. D. d. Or. iur. de Consulibus Romanorum, Witt. 1663. §. 12.* RAPFOLD *all. diss. de Insign. regis Cap. III. De Consulibus Romanorum, eorumque cum nostratibus differentia legi merentur, quae grauitur ea de re differit Perill. Cancellarius DE LUDWIG diss. differ. iuris Rom. et Germ. de Senatoribus et Consulibus, Hal. 1721.* IOH. SCHMIDEL *diss. de Imperio Romanorum, Ien. 1659. §. 25. pag. 23.* Proconsulum praetextam APPIANVS *Lib. IV. de bell. Ciuil. p. m. 330.* Sacram purpura

ram appellat. vid. IO. HERMANSON *diff. de Tribunitia Caesarum Romanorum potestate*, Vps. 1720. Cap. I. §. 10. p. 27. nec defunt exempla Dictatorum purpura ornatorum : de L. Quintio dictatore refert DIONYSIVS L. X. antiqu. Rom. *Vt paulo propior iam erat, equos ipsi phaleris decore ornatos, admo- uerunt, et secures cum fascibus, vestesque purpuratas, et alia insignia, quibus olim regium imperium decoratum erat, obtu- lerunt.* vid. AEGYD. STRAVCH. *diff. de imperatore s. duce exercitus Romani summo*, Witt. 1659. Cap. IV. Inter dicta- torum insignia relata legimus, Equos phaleratos, XXIV. fasces totidemque lictores, Sellam item Curulem praetextamque pur- puream, de quibus vid. CHR. HOFFMANN *diff. de dictatura Ro- mana*, Ien. 1670. Sect. IV. §. 9. IO. OLEARIVS *diff. de Di- ctatoribus Romanorum*, Lips. 1669. Cap. III. §. 12. IOANN CHRISTER. SAGITTARIUS *de dictatore Romano*, Ien. 1703. Cap. I. §. 25. Censores, iisdem, si excipias lictores, uteban- tur insignibus, Sella nimirum Curuli, et praetexta purpurea, de quibus vid. MAGN. RYDEL *de Censoribus Romanis*. Lund. Goth. 1730. Cap. I. §. 4. p. 5. IO. MICH. DILHERR *diff. de Censoribus*, Ien. 1638. Sepultos fuisse Censores in veste pur- purea varia scriptorum loca testantur. vid. FAB. TOERNER *diff. de Sepultura Veterum*, Vps. 1728. §. 5. p. 9. QVENSTEDT *diff. alleg. de sepultura veterum* Cap. V. Inter Praetoris in- signia referuntur Praetexta s. toga purpurea, Sella Curulis, hasta et ministri, scribae scilicet accensi et lictores. KITSCHI- VS *de Magistr. Reip. Rom.* §. 250. in CLAVSINGII *Collect.* T. III. p. 478. ROSINVS *Antiqu. Rom. Lib. VII. Cap. X. p. m. 501.* sic CICERO in *Verrem* : *Stetit soleatus praetor Populi Romani, cum pallio purpureo, tunicaque talari.* ROSINVS *Lib. V. cap. XXXVI. p. m. 418.* Sic SVETONIVS in TIBE- RIO cap. XXXV. *Redargutus Lentulus magistratu, quo fun- gebatur, erat enim praetor, se abdicare coactus, moxque pur- puream vestem, qua erat amictus, in Senatu ponens, atram*
for-

fortunae suae congruam induit. Legimus etiam apud VALE-
 RIVM MAXIMVM *Lib. IX. c. XII.* Praetores, aliquem capi-
 tis damnaturos, purpuram deposuisse. Aediles regius vfos in-
 signibus, et ornatos purpura asserit POMPONIVS LAETVS
Cap. XX. p. 7. et NIEVPORT *Seç. II. cap. V. §. 3.* KITSCHI-
 VS *loc. cit. §. 364.* in CLAVSINGII *Collect. T. III. p. 495.* de
 Aedilium praetexta etiam extat locus in LIVIO *Lib. VII.* *Non*
parentibus, inquit, tribunis, quod pro Consule vno plebeio tres
patricios Magistratus, curulibus Sellis praetextatos tanquam
Consules sedentes nobilitas sumfisset. De Tribunis plebis equi-
 dem PLVTARCHVS in *quaest. Rom. p. 203.* existimat eos ma-
 gistratum non fuisse, inter alias rationes primo loco eam ad-
 ducens, quod purpurati, vt reliqui magistratus non incederent,
 cui etiam suum addere calculum videtur Appius Consul apud
 LIVIVM *Lib. II. cap. LVI.* clamitans; *Tribunum esse priuatum,*
sine imperio, sine magistratu. At CICERO eos magistratum
 recte vocat, qui auxilii gratia constitutus est, in *Orat. pro*
Quinctio et Lib. I. de Orat. it. SALLVSTIVS de bello *Iugurth.*
c. XXXVII. *P. Lucullus et L. Annius tribuni plebis resisten-*
tibus Collegis, continuare magistratum nitebantur. Conue-
 nire vero videbimus scriptores de Tribunorum plebis ma-
 gistratu, si probe distinguamus inter magistratus populi et ple-
 bis, ex quorum vltimorum numero Tribuni erant: Gestasse
 tamen illos vestes purpura praetextas apparet ex illo CICERO-
 NIS in *Or. pro Cluentio*, vbi in Quinctium Tribunum ple-
 bis hunc in modum inuehitur. *Facite, vt non solum mores*
eius et arrogantiam, sed etiam vultum atque amictum, et
illam usque ad talos demissam purpuram recordemini. vid. HER-
 MANSON *cit. diss. de Trib. Caes. Rom. potestate, Cap. I. §. 9. et*
10. p. 24. seq. 10. GE. EILER. *diss. de Toga et sago, Witt.*
1671. Seç. I. §. 7. Satis haec adducta, Tribunis purpuram in
 vfu fuisse, probabunt; Pergimus ad Purpuram Senatorum,
 PLINIVS *Lib. XXXIII. c. I.* et LAMPRIDIUS in *Alex.* asse-
 runt

runt Lato Clauo, qui erat Tunica purpurea ab ordine Eque-
stri, Senatorium discerni: Latum clauum Senatoribus propri-
um ita nobis describit ROSINVS: *Tunica latos clauos intex-
tos habens, quae et latus Clauus et tunica lati clauī dicta est;*
propria fuit senatorum, atque amplissimi ordinis insigne: Conf.
FAB. TOERNER diss. de numero Senatorum Romanorum, Vps.
1727. §. 3. p. 8. 10. HERMANSON diss. de aetate Magistra-
tuum Romanorum legitima, Vps. 1736. hinc MARTIALIS

Diuisit nostras purpura vestra Togas.

Sic latus clauus saepius pro ipso ordine senatorio ponitur, vid.
VELL. PATERCVLVVS Lib. II. de Maecenate. NIEVPORT
Sect. I. Cap. II. §. 4. et Sect. VI. Cap. I. §. 2. Huc quoque
spectant, quae supra monuimus, Octauium Caesarem edixisse,
ne quisquam nisi Senator, et qui in magistratu esset, purpu-
ram gestaret. vid. DIO CASSIVS Hist. Lib. XLIX. THOLO-
ZANVS de Republ. Lib. IV. cap. XI. §. 7. p. m. 200. et Lib. VI.
cap. XX. §. 7. p. m. 383. His magistratibus addere liceat illo-
rum ministrum lictorem purpuratum: Tyro Tullius apud GEL-
LIVM Lib. XII. cap. III. de deriuatione vocis lictor agens, per
ambages eam deducit, a licio vel limo. *Licio enim trans-
uerso, quod limum appellatur, qui magistratibus praeministra-
bant, cincti erant.* Tyronis verbis et huic cinctui egregie
praelucet ISIDORVS, *Limus, ait, est cinctus, quem publici ser-
ui habent, ita dictus, quia transuersas habet purpuras, i. e.*
limas. LIPSIVS in Elect. Lib. I. cap. XXIII. p. 425. vid. FAB.
TOERNER diss. de Lictore Romano, Vps. 1717. §. 2. p. 5. PAN-
VINIVS de Triumpho. pag. II. pompam triumphalem descri-
bens, addit: *Imperatoris currum, si Praetor vel pro praetore*
fuiſſet, VI. si consul vel pro Consule XII. si dictator vel Augu-
stus XXIV. lictores cum fascibus et securibus laureatis, pur-
pureis vestibus amicti praecedebant. In castra Romanorum iam
tranſeundum est, ibique purpuratos inueniemus Imperatores,
et triumphantes. Imperator itaque in bellum profecturus, pa-
lu-

ludamentum accipiebat, quod aut album aut purpureum nobis refert VALER. MAXIMVS *Lib. I. cap. VI. n. II.* de Crasso agens. *Pullum ei traditum est paludamentum, quum in praelium exeuntibus album aut purpureum dari soleret.* HIRTIUS, *de bello Africano:* *Quum Scipio Sagulo purpureo, ante Iubae regis aduentum, uti solitus esset, dicitur Iuba cum eo egisse, non oportere illum uti vestitu, atque ipse uteretur, itaque factum est, ut Scipio ad album sese vestimentum transferret:* Conf. V.C. SIGISM. FRID. DRESIG alleg. Comment. *de alba Stola Pythagorae §. 9. p. II.* Supellectilem Imperatoribus vel in Prouinciam, vel in bellum euntibus dari solitam ita recenset LIVIVS, *Masanissae a Senatu decreta munera; Sagula purpurea duo, cum fibulis aureis singulis, et lato clauo tunicis et equos duos phaleratos, bina equestria arma cum loriceis: et tabernacula, militaremque supellectilem, qualem praeberi Consuli mos est.* vid. RHODIGINVS *lect. antiqu. LXXVII. cap. XIV.* conf. STRAVCH *cit. diss. de Imperatore cap. II.* Paludamentum *χλαμὺς στρατηγικὴ* DIONI ET PLVTARCHO bellicus erat Imperatorum habitus, a communi militum sago, sola purpura distinctus. vid. IAC. GRONOVIVS *diss. de Statuis et imaginibus principum Lugd. Bat. 1718. §. 6.* FESSCHIVS *loc. cit. de insignibus cap. IV. §. 9. p. 24.* ROSINVS *Lib. V. cap. XXX. p. m. 391.* Sumebant Imperatores hoc paludamentum, in vrbe, antequam ad exercitum proficiscerentur, inter vota et sacrificia: LIVIVS *Lib. XLII. cap. XLIX.* Causam cur imperatores purpureas vestes sumserint, HOEPING *de iure insignium c. IX. §. 3. p. 643.* hisce verbis exponit: *Fuit vel antiquitus iam ruber color signum vindictae, belli et cruentae cladis, unde Imperatores, in bellum processuri, rubeis vestibus utebantur, quo ita sanguinis effundendi animum se induxisset, publice profiterentur.* vid. BEHM. *cit. diss. de Sacro Encausto §. 7. p. 26.* Hinc etiam Romani, ubi decretum erat pugnare, tunicam coccineam in hasta proponebant, ut eo ipso mili-

milites accenderent ad pugnam. IAC. PONTAN. de Bello Attio. p. 169. vid. IO. DAV. DRABITIVS diss. de Triumpho Romanorum, Lips. 1667. Aph. VII. §. 7. not. αλ. Nonne vestis triumphalis, qua in triumpho utebatur imperator, itidem fuit purpurea, licet pura et auro intexta? Huius usum Tarquinium Priscum, subactis duodecim Thusciae populis, primum Romam transtulisse refert FLORVS; id quod etiam DIONYSIVS confirmat; MACROBIVS et PLINIVS autem id non Tarquinio, sed Tullio Hostilio tribuunt. vid. ROSINVS Lib. V. cap. XXXII. p. m. 402. APPIANVS in Libycis Scipionis triumphum describens, inter alia ita: *Hic triumphans vestem succinctus purpuream, patrio more aureis intextam sideribus*: PLINIVS Hist. nat. Lib. IX. c. XXXVI. ita scribit; *Liquorem illum siue florem, quem purpurae in mediis habent faucibus, in triumphali misceri auro*. vid. GEORG. AD. STRVV in diss. praeside IO. MICH. DILLHERR, Ien. 1670. hab. de Vict. et Clade. §. 187. APPIANVS refert, Pompeium in Alexandri Macedonis Chlamyde triumphasse, et IOSEPHVS Vespasianum et Titum δάφνῃ μὲν ἐσεφαινωμένοι, πορφύρεας δ' ἐσθῆτας πατρῆας ἀμπέχόμενοι: *Lauro quidem coronati, amicti autem patria veste purpurea, triumphasse perhibet*: vid. IOACH. IO. MADERVS in notis ad Panuinium de Triumpho, p. 57. Conf. IO. COLUMBVS diss. de Triumphis Romanorum, Holmiae 1679. Cap. II. §. 6. pag. 11. PHIL. BURCHARD Orat. de more veterum Romanorum triumphandi, Brielaë 1704. p. 9. LAVR. ARRHENIVS diss. de praemiis imperatorum apud Romanos, Vps. 1729. Cap. I. §. 6. pag. 14. IO. CONR. RVPERTVS de Romanorum Triumphis, Ien. 1702. Cap. I. §. 17. pag. 15. CHR. FVCHS de Triumphis Romanorum, Witt. 1692. §. 20. et 21. IO. CHRISTFR. SAGITTARIVS de triumphis Romanorum, Ien. 1649. §. 37. seq. NORMANNVS cit. diss. de Purpura, pag. 50. et THOLOZANVS de republ. Lib. VI. Cap. XX. §. 7. p. m. 383. Tandem monendum adhuc est, Triumphales teste POLYBIO Lib. VI. veste pur-

purpurea auro intexta sepultos olim fuisse: vid. FAB. TOERNER *de Sepultura Romanorum*, Vps. 1728. §. 5. p. 9. QVENSTEDT alleg. diff. *de Sepultura veterum*, Cap. V. CHR. GVEINZIVS *de Funeribus Roman.* Hall. 1645. Th. 9. 10. FRID. KESLER diff. *de antiquo funerum ritu*, Lips. 1662. Cap. II. in fin. AEGYD. STRAVCH *de antiquo funerum ritu*, Witt. 1660. *Posit.* I. §. 3. Adhunc ritum purpureis auro intextis vestibus mortuos sepeliendi respicere videtur HIERONYMVS *de vita S. Pauli eremitae circa finem*: Cur et mortuos vestros auratis obuoluitis vestibus? cur ambitio inter luctus et lacrymas non cessat? vid. IVST. CELLARIUS diff. *de antiquo funerum ritu*, Helmst. 1682. cap. III. §. 9. et 10. De Romanorum patriciis adhuc notandum, eos togam, cui purpura erat intexta, gestasse. vid. 10. SCHILTER diff. *de Sublimi Patriciatus honore*, occ. L. 3. C. *de Conf. et non Sparg.* Ien. 1673. cap. I. §. 12. Sed videatur de hac triumphantium et reliquis vestibus Romanorum purpureis FERRARIUS *Lib. II. cap. IX. p. 151.* et reliqui rei vestiariae scriptores, ex quibus vnusquisque facili poterit negotio dignitatem purpureorum apud Romanos vestimentorum et excellentiam cognoscere; Quae si omnia vellem in praesentia pro eo, ac par est, non afferre solum, sed et describere, aut Ilias post Homerum mihi scribenda, aut maioris liber molis, quam quem commentationis brevis cancelli temperent, exarandus dicam an compilandus esset, licet, quod praefiscine dixerim, omnino nihil esset, quod vel emendatius, quam adhuc factum memini, vel diligentius hoc in genere elaborari posset. sed missis his, sequenti §pho pauca de purpura dignitatis apud Graecos insigni videbimus.

§. XVII.

PURPURA DIGNITATIS APUD GRAECOS INSIGNE.

Apud Graecos pariter purpuram dignitatis insigne fuisse, iam supra §. VII. indicauimus, vbi de Purpura Sacerdotum apud Graecos egimus; Pauca adhuc monenda restant:

Purpuræ quidem vsus apud Graecos non adeo frequens fuit, imo teste CLEM. ALEX. I. *Strom.* in Republica Lacedaemoniorum plane prohibitus. vid. NIC. CRAGIVS *de Republ. Laced. Lib. III. Cap. I. p. m. 251.* hoc tamen non obstante passim vestigia huius ornamenti in Graecia vsitati apud veteres auctores reperimus: Sic DILLHERRVS *diff. Areop. T. II. pag. 292.* et MEYRSIVS *de Areopag. cap. II.* referunt, Areopagum purpureo colore notatum fuisse, superque ostium ianuae Alpha incisum fuisse. vid. IO. SCHEDIVS *de Areopago, i. e. Vetustissimo Athenarum et totius Graeciae tribunali, Witt. 1677. c. VI. §. I.* Ελλανοδίκαί, alias etiam Agonothetae dicti, iudices seu magistri, qui certamina in ludis Olympicis edebant, quidem a VARINO in *Lexic.* dicuntur, nudi interfuisse, cum quo Pausanias conuenit, nihilominus tamen idem VARINVS in *Lexic.* voce ελλανοδίκαί, et ETYMOL. MAGN. *ead. voce:* eos (procul dubio ante legem, supra memoratam, latam) purpura indutos ludis interfuisse dicit, sic enim scribit: ἐκαθέζοντο γὰρ ἐν τῷ ἀγῶνι πορφύραν περιβεβλημένοι. vid. PFEIFFER in *antiqu. Graecis Lib. I. cap. XIII. p. 127.* Probat id quoque istud LVCIANI in *Anacharsi sub init. T. II. p. 271.* vbi Anacharsin, de pugilum spectaculo loquentem introducit: τεκμαίρομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τέτων εἶναι: Etenim ex purpura conicio hunc esse ex praesidibus quempiam: Clarius DIO CASS. L. XLVIII. de Claudio Imperatore scribens: ἑλληνικῶς διήτατο καὶ ἐν μὲν τῆς μουσικῆς θεωρίαις ἱμαίτιον καὶ κρηπίδας· ἐν δὲ τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι πορφυρίδας καὶ σέφανον χρυσὸν ἐλάμβανε. vid. IVL. CAES. BULENGERVS *de Circo Romano, cap. XLIII. Thes. Antiqu. Rom. Graeu. col. 684.* IAN. BIRCHERODERVS *diff. I. et II. de Certaminibus Olympicis Hafn. 1654. et 1655.* IOH. BEHM. *diff. de Agonothetis Graecorum, Regiom. 1717. §. 19. p. 28.* IO. FRID. GUNTHER *de Cursoribus veterum Gymnicis, Witt. 1709. §. 24. p. 35.* AEGYD. STRAVCH *diff. Ολύμπικος ἀγὼν descriptus, Witt. 1661.* IO. FRID. MAYER *diff. de*

de Ludis Olympicis, Lips. 1671. Maxime vero purpura in vestibus militaribus Lacedaemoniorum erat conspicua: legimus enim inter leges LYCVRGI: *Pugnaturi vestibus induantur purpureis: De quibus XENOPHON de Republ. Lacedaemon: εἰς γὰρ μὴν τε ἐν τοῖς ὅπλοις ἀγῶνας τοιαύτῃ ἐμμηχανήσασθαι, πολλὴν μὲν ἔχειν Φοινικίδα, καὶ χαλκὴν ἀσπίδα: i. e. ad armorum certamina huiusmodi quaedam excogitavit, Stulam eos purpuream habere voluit, et scutum aureum. VALER. MAXIM. Lib. II. cap. V. I. Idem (Lacedaemonii) ad dissimulandum et occultandum vulnerum suorum cruorem, puniceis in bello tunicis utebantur. vid. CRAGIVS loc. cit. Lib. III. c. I. p. m. 258. seq.* Ita quoque apud Graecos signum pugnae ineundae fuit punicea vestis in hasta longa erecta, de die, at vero de nocte, ignis. Morem hunc Scipionem ad Numantiam, cum castella circa urbem plura struxisset, instituisse, refert APPIANVS in *Ibericis*, cuius verba haec sunt: *εἶτι ἐνοχλεῖν οἱ πολέμιοι, σημεῖον ἐξείρειν ἡμέρας μὴν Φοινικίδα ἐπὶ δόρατος ὑψηλῆς, νυκτὸς καὶ πῦρ: Si quid hostes incur- rerent, aut molestarent, signum tollere, de die quidem puniceam vestem, in hasta alta, de nocte ignem: PLVTARCHVS de Pugna Antigoni cum Cleomene in Philopem. scribit: quiescere quos- dam iussit, ἄχρεῖς ἂν ἀπὸ τῆς βασιλείας ἀρθῇ Φοινικὴ ὑπὲρ σαρίσσης διατεταμένη: Donec a rege sublata esset punicea vestis, super Sa- rissam extensa: Poliaenus de Conone: ἐπῆρε τὴν Φοινικίδα, ἣν γὰρ ἄρα μάχης σὺνδημα τοῖς κυβερνήταις. Sustulit puniceam ve- stem. Erat ea autem signum pugnae gubernatoribus. De eo- dem signo etiam fit mentio apud HOMERVM *Iliad. v. 221.**

Πορφύρεον μέγα φᾶρος ἔλων ἐν χειρὶ παχείῃ.

Purpuream magnam vestem tollens, s. gestans manu robusta. vid. PFEIFFER *antiqu. Graec. L. III. c. XXV p. 560.* Mortui etiam Lacedaemoniorum, licet non omnes, sed ii duntaxat, qui perfectae fortitudinis exhibuissent specimen, puniceis in- uoluebantur tunicis: Quamvis enim Lycurgus defunctis dem- ferat illum ambitiosum luctum et pompam, eos tamen sepeliri

voluit ἐν Φοινικίδι καὶ Φύλλοις ἐλαίας θέντας, τὸ σῶμα περιεῖλε-
 θαι καὶ ἴσον ἅπαντας. *In Purpureo amictu et foliis oleae po-*
sitos, corpore contegi ex aequo omnes: et CAELIVS Lib. XVII.
c. IX. Apud Lacedaemonios, qui strenuam in militia operam
nauassent, ac pro patria occubuissent, Oliua et aliis Ramis re-
dimiti vehebantur: ac demum amicti purpura pretiosissima glo-
riose, et honorifice, sepulcris mandabantur. vid. *PLVTAR-*
CHVS in Lycurgo. CRAGIVS loc. cit. pag. 190. IO. NICO-
 LAI *de Luctu Graecorum cap. VII. §. 2. p. m. 74.* GE. LVDW.
 GOLDNER V. C. *progr. de corporum defunctorum et domorum*
ornatu, Gerae 1733. Eundem morem in Purpura bene me-
 ritos sepeliendi, etiam apud Athenienses obtinuisse, docet
 QVENSTEDT *de Sepult. veterum, cap. V.* et NORMANNVS
loc. cit. p. 50. Sed missis his, Imperatorum, post oppressam
 Rempublicam, ac funditus euersam Romanorum, purpuram,
 imperii summi in hoc orbe terrarum indicem, venerabundus
 iam attingo.

§. XVIII.

PURPURA IMPERATORVM ROMANORVM SIVE AVGVSTORVM.

Atqui et hic copia testimoniorum me ita inopem facit,
 vt, cum maiorem mihi intelligam diligentiam adhibendam esse,
 in excerpendis veterum locis, quam in comportandis, tum
 ille delectus perquam difficilis omnino mihi reddatur. Itaque
 vt in aliis, sic in hoc quoque §pho breuitatis delectatio me ex-
 cusabit, si forte, quae minus selecta, attulero, aut quae ma-
 gis conuenientia, praetermisero. Atque vt a primordiis impe-
 rii Romani augustis exordiar, Caesares statim primi purpuram
 eius dignitatis insigne eo vsque sibi vindicarunt, vt eius vsum
 priuatis adimerent. SVETONIVS *in Caesare Cap. XLIII. Le-*
ficarum vsum, item conchyliatae vestis et margaritarum, nisi
certis personis et aetatibus, perque certos dies ademit: Idem
fecit Nero imperator, de quo idem SVETONIVS in eius Vita
Cap.

Cap. XXXII. Et quum interdixisset vsum amethystini et Tyrii coloris, submisissetque, qui nundinarum die pauculas uncias venderet, praecclusit cunctos negotiatores. Quin etiam inter canendum animaduersam matronam e spectaculis, vetita purpura cultam, demonstrasse procuratoribus suis dicitur, detractamque illico, non veste modo, sed bonis exuit. vid. GE. LAVR. HAVSERITZ de Caesare designato, successore imperii antiqui, Norib. 1737. Cap. III. p. 55. Postero tempore interdixere Theodosius et Valentinianus Augusti, ne quis vela regia suspenderet, quae non alia fuere nisi purpurea, vti recte iam monuit SCHVRTZFLEISCH diff. all. de Purpura varia eaque regia §. 13. Imo ne purpurae quidem fucandae atque vendendae facultatem priuati habuerunt, quippe quae per varias Imperatorum constitutiones, grauissimis comminationibus munitas, ipsis adempta. Sic extat eiusmodi prohibitio Impp. GRATIANI, VALENTINIANI et THEODOSII AAA. in L. I. C. Quae res ven. non poss. Fucandae atque distrabendae purpurae vel in serico, vel in lana, quae blatta vel Oxyblatta atque hyacinthina dicitur, facultatem nullus possit habere priuatus. Sin autem aliquis supradicti muricis vellus vendiderit, fortunarum suarum et capitis sciat se subiturum esse discrimen. item THEOD. et VALENT AAA. in L. 5. C. de Vest. Holob. Purpurae nundinas, licet innumeris sint constitutionibus prohibitae, recenti quoque interminatione vetamus. Sustulit tamen hoc interdictum LEO Imp. Nou. Const. LXXX. cuius rubrica statim contenta constitutionis exhibet: Vt purpurae segmenta et particulae, in publicis mercimoniis sint: ipsa Constitutionis verba addere placet, cum in ea antecessorum interdicta non solum retractantur, sed et rationes huius retractionis adduntur: Ita autem LEO: Haud scio, qua ratione superioris aevi Imperatores, cum ipsi toti purpura vestirentur, inducti fuerint, vti, ne qua omnino particula purpurae venundaretur, statuerent, neque cuiquam talem colorem vendere, aut emere permitterent. Ac sane, si integram telam venire illi prohibuissent, aliquam forte eius faciendi, non alienam a ratione,

occasionem habuisse videri possent: At, quod segmenta atque frustula, quae utilitatem atque usum neque vendenti, neque ementi inconuenientem praebeant, in mercimoniis esse prohibuerint; id tanquam honestam, et quae subditorum inuidia vacet, illorum iudicio, praetendet causam! Nam quod aut imperatoriae maiestatis aduersetur eminentiae, aut eam in communem usum deuocet, quid quaeso hinc existat! Nos itaque isti decreto non acquiescentes, constituimus, ut purpurae frusta atque segmina, quae magnificentiae speciem, aliumque non prohibitum usum subditis praebeant, tam diuendi, quam emi possint. Decet enim Imperatoriam Maiestatem, cum aliis multis modis subditos beneficiis afficiat, eorundem magnificentiae ne inuideat. Cum itaque uti supra annotauimus Imperatores purpuram sibi quasi propriam vindicarunt, non mirum est, qui factum sit, ut variis elogiis condecoratam passim inueniamus; Sic nuncupatur sacer murex, L. 3. C. de vest. Holob. L. 9. C. Th. de murileg. Sacra purpura: L. 4. C. de Conf. Purpura adoranda: L. 7. C. qui milit. poss. L. I. C. de appar. praef. praet. vid. C. T. SUMMERMAN diss. de praesentia regia, Duisb. ad Rh. 1702. §. 56. p. 27. Serenitatis nostrae purpura et tranquillitatis nostrae Murex L. I. C. de appar. Praef. urb. Purpura soli principi, eiusque domui dedicata, L. IV. C. de vest. Holob. Quis ex hisce elogiis non illico videt Purpuram Maiestatis Symbolum fuisse? Quare etiam pro ipso imperio sumitur, teste HERODIANO Lib. VII. I. CLAUDIANVS Panegy. III. Stiliconis,

posito iam purpura fastu

De se iudicium non indignatur haberi:

vid. MICH. SCHRIBER diss. de inauguratione regum, Regiom. 1701. p. 21. Sic RECHENBERGIUS in Hierolexico P. II. p. 1093. meminit Natalis purpurae, i. e. Imperii Valentiniani, vid. Cl. IO. GODOFR. MOERLIN, Vir in omni elegantiori litteratura versatissimus, Gymnasii Altenburgensis director meritissimus, progr. quo natalem Seren. Ducis Saxo-Gothani celebrandum indicit, Altenb. 1732. Imo saepius Imperii Purpura pro

ra pro ipso Imperatore sumitur, vid. AVG. KRAVCH *diff. de Germanorum principum iure*, Witt. 1640. §. 35. Variis vñibus autem destinata conspiciebatur purpura apud Imperatores: Sic prae omnibus vestis purpurea praelucet, BYLENGERVS *de Rom. Imp. Lib. II. C. IV. p. 96.* ex PAVLLINO *Lib. III.* Caesarum amictum ita describit:

*Misceturque ostro mellitum in fila metallum,
Stipant subiectas regalia fercula mensas,
Diues in excelsis splendet purpura fulcris,
Mollia puniceo mutantur serica fuco.* et reliqu.

vid. LIMNAEI *I. publ. II. 7. 9.* Celeb. IO. DAN. SCHOEPELIN. Vir verae laudis perennitate dignissimus, Argentinenſis Academiae ingens decus et ornamentum, *tr. de Apotheosi, seu Consecratione Imperatorum Romanorum*, Argent. 1730. *Cap. II. p. 53.* BAIFIVS *de re vestiaria* nos edocet, quondam Senatum Romanum, quos reges facere decreuiſſet, vel imperatores, vel iam in regno confirmauiſſet, praeter cetera munera eis vestem ostro perfusam obtulisse, pariterque ius contulisse gestandae Purpurae. Hinc apud SIDON. APOLLIN. *Lib. I. Ep. 7. p. 49. Ep. 9. p. 65. Ep. 11. p. 76. Lib. II. Ep. 13. p. 166.* et in *Concione* quae extat *Lib. VII. post Ep. 9. pag. 445.* Imperatores Romani purpurati dicuntur. Nec deficiunt exempla imperatorum ac Caesarum, quos veteres auctores nobis sistunt purpura vestitos, quorum quosdam afferre liceat: Refert HERODIANVS *Lib. II. c. VIII.* insigniendorum Imperatorum Romanorum antiquos quosdam ritus et mores, de Macrino Nigro loquens; *Talia, inquit, loquentem exercitus omnis, ceterumque vulgus imperatorem atque Augustum consalutavit, tum amictum purpura, reliquoque ornatu atque apparatu, ibidem ex tempore conquisito, praecedente etiam igne, in Antiochiae primum templum, mox ad suas aedes deduxerunt*, vid. THOLOZANVS *de Republ. Lib. VI. Cap. XX. §. 5. p. m. 382.* Imp. Commodus ad Albinum, quem Caesarem designauerat,

a CAPITO-

a CAPITOLINO in vit. Albini Cap. II. ita scripsisse dicitur: *Sane ut tibi insigne aliquod maiestatis Imperialis accedat, habebis utendi coccinei pallii facultatem me praesente, et ad me, et cum mecum fueris habiturus, et purpuram, sed sine auro, quia ita et proavus meus Verus, qui puer vita functus est, ab Hadriano, qui eum adoptavit, accepit.* vid. HAVSERITZ loc. cit. Cap. III. p. 57. Alexander Seuerus, teste Dione Cassio, Vlpianum saepe a militum ira, obiectu purpurae suae, defendit. vid. GRUTERVS et CASAVBONVS in notis ad LAMPRIDIUM C. LI. p. m. 1005. IAC. GODOFREDVS ad L. quisquis C. ad L. Iul. Maiestatis, quae inter opuscula ab Exc. FR. CAR. CONRADI Praeceptore nostro venerando, deque studiis nostris optime merito, Helmst. 1732. edita prima est, p. 65. Conf. diss. mea de Domitio Vlpiano, Icto, Lips. 1725. Sect. II. §. 5. p. 21. De Quartino, tumultuario Imperatore HERODIANVS Lib. VII. c. 1. narrat Ὅτι αὐτὸν πορφύρᾳ τε καὶ πυρὶ πομπεύοντα ὀλεθρείοις τιμαῖς ἐκόσμησαν, ἐπὶ τε τὴν ἀρχὴν ἦγον ἔτι βεβλόμενον. *Quod eum purpura praelatoque igne funestis scilicet honoribus condecoratum, nihilque minus optantem, ad imperium protulerunt.* vid. ESCHENBACH diss. alleg. de Igne Aug. praelato, §. 2. p. 4. et SCHREIBER cit. diss. de inaug. regum §. 17. p. 21. Sic Maximinus purpura iniecta imperator salutatus est, teste HERODIAN. L. VI. in fin. in Alex. Πορφύρεαν ἐπιβαλόντες βασιλικὴν αὐτοκρατορίᾳ ἀναγορεύουσιν. vid. BECKMANN notit. dign. illustr. Diss. VI. Cap. I. §. 4. p. 152. et SCHREIBER. loc. cit. Cum rebellarent Afri contra Maximinum, circumfusi Gordianum senem, proconsulem tunc Africae, purpura induerunt, atque Augustalibus honoribus consalutarunt. THOLOZANVS de Republ. Lib. VI. Cap. XX. §. 2. p. m. 383. LIMN. I. p. II. 7. 20. Non autem vestes tantum erant purpureae, sed etiam calcei. De Iulio Caesare DIO CASS. Lib. XLIII. ita scribit: *Deliciis fluxioris vestis ubique luxuriabatur, et calceamentorum, quibus etiam postea interdum usus est altioribus et coloris*

ris rubri, more regum, qui Albae quondam regnarunt, ut qui propter Iulum ipsos genere contingeret. Eiusmodi calceos mulleos esse dictos, a rubro Colore, qualis est mulli piscis, iudicat ISIDORVS *Lib. XIX. c. XIV.* Iohannes Comnenus Imperator, filio suo natu maximo Alexio, cum imperio eum destinaret, calceos purpureos misit, et Imperatorem salutare iussit: teste NICETACHONIAT. *in Annal. Io. Comneni n. 5. Tom. VII. Corp. hist. Byzant. p. 12. A. BULENGERVS, de Imp. Rom. Lib. II. cap. IV. p. 96. et cap. VII. p. 103.* Ad Sacrum Encaustum iam progredimur. Vario sensu vox Encausti apud veteres et recentiores scriptores vsurpatur: nos missis aliis significatibus pauca afferemus de Encausto, quo sumitur pro atramento, seu pro liquore purpureo, Imperatoribus olim in subscribendo vsitato, hincque *Encaustum Imperatorum dicto*: Non felicius autem, quid Encaustum hoc fuerit, intelligemus, nisi ex verbis Imperatoris LEONIS et genuinum eius vsum, et conficiendi rationem describentis; Ita autem IMPERATOR *in L. VI. D. de diu. resc. Sacri affatus, quoscunque nostrae mansuetudinis, in quacunque paginarum scripserit auctoritas, non alio vultu penitus, aut colore, nisi purpurea tantummodo in inscriptione lustrentur; scilicet ut cocti muricis et triti conchylii ardore signentur: Eaque tantummodo fas sit proferri vel dici rescripta in quibuscunque iudiciis, quae in chartis siue membranis subnotatio nostrae subscriptionis impresserit.* Totam Encausti conficiendi rationem exhibet GVIDO PANCIROLLVS *rer. deperd. Tit. II. Terebatur in puluerem conchylium purpurae, et adiiciebatur non nihil de cocto ex ipsa colore, ac simul liquabatur, reductaque inde materia liquida, et densitate sua scriptioni apta, dicebatur Encaustum: Vsum huius Encausti satis clare loquitur modo allegata Constitutio Leonis, ad quam legem BALDVS ita commentatur: Rescripta et priuilegia Imperialia debent scribi de Imperiali Encausto, et in membranis, et debet esse subscriptio, propria manu principis; si iste stylus omitatur, rescriptum et priuilegium est nullum: Addenda iam sunt*

nonnulla huius Encausticae subscriptionis exempla: De Iustino scribit PROCOPIVS *Hist. Arc.* p. 14. *Ξύλῳ εἰργασμένῳ βραχέϊ ἐγκολάψαντες μορφὴν τινὰ γραμμάτων τεττάρων, ὥστε ἀναγνώ-
σαι τῇ λατίνων φωνῇ δύναται, γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ἢ βασι-
λεῖς γραφεῖν ἐνώθασιν, ἐνεχειρίζοντο τῷ βασιλεῖ τέτω.* Quae NICOL. ALEMANNVS ita vertit: *Tabellae lignae perpolitae formam quatuor litterarum, quae legi latine possent, incidendam curarant, eaque libello imposita, calamus colore imbutus, quo scribere mos est Imperatoribus, huic principi tradebatur in manum.* De Carolo M. refert CHR. MATTHIAS *Theatr. histor.* p. m. 814. ex EGINHARDO in *vita Caroli M.* quod ipsi ad Ceruical penna, et Encaustum cum pergameno noctu reponi vsitatum fuerit, ut, si quid in lecto cogitanti utile occurreret, signare posset, ne e memoria elaberetur. Caroli Calui diploma de Conditu Abbatiae Compendiensis, non solum Aurea Bulla, sed et rubeis litteris, munitum adducit MABILLONIVS *de re dipl.* L. I. c. X. §. 5. p. 43. idque aeri incisum cum sua inscriptione *Lib. V. Tab. XXXI.* p. 406. n. 2. exhibet. idem MABILLONIVS *loc. cit.* §. 4. p. 42. de Theodosio iuniore memoriae prodit, eum chartis sibi oblatis rubris litteris nomen suum subscripsisse. Palaeologus Imperator Constantinopolitanus Romae in aede Spiritus Sancti, Ecclesiae Romanae subiectionem iurans, Syngrapham conchylii sanguine a se subscriptam testatam reliquit. teste GODOFREDO *ad L. 6. C. de diu. Rescr.* SAM. STRYCK in *diff. de cera rubra et sacro Encausto*, *Ien. bab. 1680. Cap. VI. n. 17.* asserit, pro certo sibi relatum esse, in bibliotheca Academiae Oxoniensis, hodiernum adhuc rescriptum aliquod Encausto subscriptum asseruari: Nec silentio praetermittendum, quod BALDVS *ad memoratam legem* refert; Se ipsum instrumentum priuilegii cuiusdam totum encausto muricis descriptum vidisse, quod diuersissimam praebuerit speciem, modo nigri, modo rubri, aliquando etiam aurei coloris, prout quisque id vertisset. Vtebantur itaque hoc Encausto

foli Imperatores, eiusque usus, imo confectio, proscriptione omnium bonorum, poenaeque capitali puniebatur, ceu ex verbis legis supra adductae apparet; Vnde et peculiares homines pro muricum et conchyliorum collectione constituti, inde murileguli dicti, de quibus Tit. C. et C. Th. *de Murilegulis et Gynaeciariis*, qui non tantum horum conchyliorum curam gererent, sed et attenderent, ne quisquam priuatus ea vteretur: Inferebatur Encaustum rite praeparatum certis scriniis, atque a magistro officiorum, cui cura ista demandata erat, studiose asseruabatur, qui et illud, quoties imperatores eo uti volebant, scriptioni adaptatum eis porrigebat, *L. 11. et 17. Cod. Theod. de prox. Comitib. disposit.* Et haec est ratio, quod inscriptio supra allata *L. 6. C. de diu. Rescript.* ad Hilarianum magistrum officiorum directa legatur: Praeterea constat fuisse in Imperio Romano Magistratum, cui demandata erat cura caniculi, et fit mentio Christophori praepositi Caniculi in actis Synodi Octavae Oecumenicae ap. BARONIVM *Annal. Tom. X. ad an. 899. n. 57.* Huius officium erat, Imperatori, aliquid scripturo, Caniculum seu purpuramentarium ministrare, in quo liquor purpureus continebatur: Conf. ALEMANNVS *ad PROCOPII Hist. arcan. p. 20.* Nemini itaque, uti supra monuimus, licuit Encausto uti praeter Imperatores, ita, ut, si contingeret Imperatorem adhuc esse in Pupillariaetate, tutori eius minime liceret, imperatoris pupilli licet nomine subscriberet, hoc encaustum adhibere, sed viridi colore scribebat, uti de Alexio Sebastocratore, Alexii Comneni tutore id perhibet NICETAS *loc. cit.* Ceterum, cui plura de Encausto scriptorum loca euoluere libuerit, illum ablego, ad saepe laudati Celeb. SCHWARTZII, *diff. de Ornamentis Librorum apud veteres usitatis*, qui in dissertatione I. *Lips. 1705. habita §. 3.* varia lectu dignissima de materia, ex qua veterum litterae scribi aut pingi solebant, nec non quomodo differant Rubrica, minium et coccum, recenset, quibus iungi potest *dissertationis secundae §. 23.* ubi

de Purpura in ornandis libris apud veteres adhiberi solita docte differit. Conferri quoque de hac materia merentur IO. BEHM diff. *de Encausto Imperatoribus olim sacro*, cuius diligentiae me quam plurima in hacce Commentatione debere lubens profiteor, SAM. STRYCK alleg. diff. *de Cera rubra et Sacro Encausto*, Cap. VI. IO. IOACH. SCHOEPPER diff. *de Atramento Francof. ad Od. 1691. Cap. I. §. 30. seqq.* IO. IAC. QVANDT diff. *de Atramento Ebraeorum*, Regiom. 1713. §. 13. p. 35. BALT. FRID. SALTZMANN dissert. quinque *de Scriptionis antiquae varietate*, Lips. 1667. 1668. 1669. 1670. habitae diff. I. Th. 9. IOH. CHR. SCHROEDTER diff. *de Rescriptis Principum*, Ien. 1709. Cap. II. §. 6. p. 30. IOACH. VAN DALE diff. *de subscriptionibus Principum*, Giess. 1676. Cap. II. §. 2. p. 12. IO. EISENHART *de fide Diplomatum*, Helmst. 1703. Cap. IV. §. 3. p. 52. In aliis etiam rebus Imperatores purpura splendebant. de velis regiis legimus, L. 2. C. *ut nem. priuat. Ne quis vela regia suspendere audeat*, hac lege, vela Regia intelligi, quae de palatii regii parietibus suspendebantur et purpurea erant, ex contextu colligere licet: Edocemur quoque lectos, in quibus defuncti Imperatores, vel eorum effigies cereae collocabantur, purpureis stragulis tectos fuisse Ita DIO CASSIVS de Augusto, qui Nolae obierat, scribit: *Lectus erat ex auro et Ebore, purpureis auratisque stragulis, in cuius ima parte cadauer arcae inclusum latebat, effigies autem cerea triumphali habitu supra apparebat.* IDEM scriptor, eadem in Pertinacis funere, quod ei Seuerus solenniter duxit, adnotavit, et in ipsius Seueri funere idem factum fuisse memoriae prodit HERODIANVS Lib. IV. vid. GRONOVIVS diff. alleg. *de statuis et imaginibus principum* §. 12. Celeb. IO. DAN. SCHOEPEFLIN all. diff. *de Apotheosi s. consecratione Impp. Rom.* Cap. III. p. 59. CHR. GRVBELIVS diff. *de Consecratione principum*, Ien. 1675. Cap. VI. §. 5. p. 52. IOACH. BVSSSE diff. *Apotheosis Imperatorum Romanorum descripta*, Witt. 1662. CHR. CNORR diff. *de antiquis*

tiquis Romanorum numismatibus Consecrationem illustrantibus Lips. 1660. Cap. III. §. 2. SVETONIVS eximiam Iulii Caesaris funebrem pompam hunc in modum describit: *Funere indicto, rogos structus est in Campo Martio, iuxta Iuliae tumulum et pro rostris aurata aedes, ad simulacrum templi Venerisque genetricis collocata, intraque lectus Eburneus, auro ac purpura stratus, et reliqu. vid. 10. IAC. RHODE de lectis lucubrationibus veterum, Regiom. 1714. §. 5. p. 7.* Filios Imperatorum, durante imperio natos Porphyrogennetas dictos, nemo ignorat, in dubio tamen est, vnde hoc cognomen sit ortum: Constantinopoli palatium erat Imperatricibus parientibus destinatum; Hoc πορφύρεα purpura dicebatur: Descriptionem huius Palatii nobis exhibet ANNA COMNENA *Alexiados Lib. VII. interprete PETRO POSINO; Est autem purpura aedificium quoddam, intra septa imperialis Palatii, ab ipsa basi, usque ad tecti suggrundia, quadrata constructum forma, hinc in Pyramidem desinens; Prospectum habet mare versus, in eum portum, in quo lapides visuntur Boum et Leonum Simulacra; Sola exedrarum constructa marmore; parietes crustarum ex eodem lapide textorio renident; Marmor porro istud, non de vulgari genere, aut modicis parabile sumtibus, verum eiusmodi, quod praeter eximiam excellentiam, priores Imperatores, quando sedem Imperii Byzantium transtulerunt, deportare huc usque a Roma vetere tanti duxerint. Est is lapis purpureus fere totus; nisi quod punctulis, arenosa tenuitate passim inspersis, candicat: meaque sententia est, a colore horum lapidum, aulam istam purpuram a priscis dictam: Et in ea domo natos Porphyrogennetas dicunt, ibi etiam natus Constantinus Porphyrogennetes teste LVITPRANDO de rebus Impp. et regum Lib. I. Cap. II. Porphyrogenitum autem non in purpura, sed in domo, quae porphyra dicitur, natum appello. Huic sententiae accedunt LEVNCLAVIVS in notis ad CONSTANTINI MANASSIS Annales, versum 4437. DAV. HOESCHELIVS in notis ad ANNAE COMNENAE Lib. I. Alexiados. IAC. GOARVS, in notis ad Theophanis Confessoris*

Chronographiam, A. M. 6289 Alii a Purpura vestimenti genere, quod patre purpuram gerente natus esset, hoc cognomen adeptum Constantinum autumant, inter quos ZONARAS *Annalium* Tom. III. CASP. BARTHIVS, in *animadu. ad Claudianum de Honor. Consul.* alique, secundum quos Porphyrogenitus est in purpura, i. e. in imperio natus, quemadmodum Theodosius iunior ἐν βασιλείᾳ τεχθεὶς in imperio natus dicitur a SOCRATE SCHOLASTICO in *hist. Eccles. Lib. VII. Cap. XXII.* Nec deficiunt auctores, qui nobiscum hanc de Cognomine Constantini Controuersiam, in medio relinquunt, scil. IVL. CAES. BULENGERVS de *Imp. Rom. Lib. II. Cap. VIII.* CAR. ANNIBAL FABROTTVS in *gloss. ad CONSTANTINI MANASSIS Compendium Chronicum*, CAROLVS DVFRESNE in *notis ad Annae Comnenae Lib. IV. Alexiados. Conf. MART. HANCKIVS de Byzantinarum rerum scriptoribus Graecis, Lips. 1677. Part. I. Cap. XXV. §. 1. seq. p. m. 461.* REINESIVS *Variar. Lection. Lib. II. p. 245.* Ultimo loco notandum venit priuilegium Purpurariis seu negotiatoribus purpurae ab Imp. Constantino concessum in L. 7. C. de *immunit. munerum*: *Purpurarios et particarios, qui deuotioni nostrae seruiunt, visum est, secundum veterem Consuetudinem, ab omni onere immunes esse.*

§. XIX.

PURPURA CONSVLVM ET RECTORVM PROVINCiarVM
SVB IMPERATORIBVS.

Splenduere quoque Caesarum s. Imperatorum aetate purpura Consules et prouinciarum Rectores; quod quidem ad Consules attinet, satis habebimus, solum audiuisse SALMASIVM ad VOPISCI *Carinum* p. 824. sic commentantem: *Sub Imperatoribus, ubicunque mentio fit palmatae apud auctores, de toga picta accipiendum est, quae omnibus Consulibus dabatur, ab Imperatore, et Capitolina palmata vocabatur, quum soli olim triumphantes die triumphi togam pictam et tunicam palma-*

palmatam acciperent. et paulo post: sub Imperatoribus igitur, ut dixi, vestis, quam Consules accipiebant, et in qua prodibant, quum solennes suas processiones facerent, palmata dicebatur, et picta et trabea; et fallitur Vir Summus TURNEBVS, qui aliam fuisse palmatam, aliam trabeam existimavit. Vestem Consularem, quae omnibus Consulibus dabatur ab Imperatore, quam de Capitolio accipiebant, unde et Capitolina palmata dicebatur, trabeam etiam vocant. Conf. LIPSIVS de Magistr. Rom. Cap. VII. Conf. IAC. ARRHENIVS, diss. Consul Romanus, Vps. 1705. Thes. 16. p. 63. Praefecto praetorio per Italiam insignia adpinguntur: Carpentum auratum, quatuor albis equis tractum, vultus principum auratae pilae impositi supra abacum albo tapeto stratum, liber seu Codex mandatorum purpura tectus, et reliqu. vid. FESCHIVS de insignibus L. IV. §. 19. p. 27. Chlamydem quoque purpureis clavis distinctam vestem propriam magistratuum gestasse et habuisse reperiuntur CASSIODORVS Variar. Lib. VI. Epist. XXI. edit. Venet. 1719. p. 101. Chlamydis tuae procul dubio inter alios clauos intende, quos scias non inaniter positos. hinc fit, ut, quum publicum agentes, purpuram cernerent, de vigore semper principis admonerent. De quibus docte et accurate egit V. C. DRESIGIVS in Comment. de Correctoribus Imperii Romani, Lips. 1739.

§. XX.

PURPURA RECENTIORIBVS TEMPORIBVS ET NOSTRO
AEVO DIGNITATIS INSIGNE.

Supereft, vt paucis demonstratum eamus, recentioribus temporibus, ac nostro adhuc aevo Purpuram summae dignitatis esse insigne: Sic vt a Sacr. Rom. Imp. capite, imperatore scilicet R. G. initium faciamus, quis nescit amiculum rubrum in ipsius Coronatione vsurpari, et inter Clenodia ac insignia Imperialia Noribergae asseruari. HARTM. MAVRVVS

in descriptione coronationis Caroli V. Imp. ap. GOLDASTVM refert, asseruari inter alia Clenodia, unam cappam holoserici coloris, cui aurum in modum Aquilae intextum, alterum amiculum rubei coloris, vid. Perill. 10. PETR. de LVDWIG diss. de Noriberga insignium Imperialium tutelari, Hal. 1713. p. 131. idem Perill. de LVDWIG in appendice, dictae dissertationi adiecta, p. 2. adducit diploma Ludouici, March. Brand. quo insignia imperialia, eademque a Patre Caesare relicta exhibet Carolo IV. an. 1500. vbi inter alia memoratur Num. 24. Phoenicia toga, cum nigris aquilis, et Num. 27. Calcei eiusdem coloris. vid. VLR. OBRECHT diss. de Clenodiis S. R. I. quae est XVII. in opusculis, Argent. 1719. coniunctim editis. pag. 350. IO. CHPH. WAGENSEIL de S. R. I. ciuitate Noribergensi, Altd. 1697. p. 240. seq. vbi etiam effigiem imperatoris, aeri incisam, conspiciendam praebet. CASP. ARHELLEN diss. de Caroli VI. inuict. Imp. Rom. Electione, Coronatione et aliis, quae huc spectant, Brem. 1713. Cap. III. Th. 4. p. 22. IAC. GRETSERVS de S. R. I. sacrosanctis reliquiis et regalibus monumentis, praesertim, de quadruplici lancea, Ingolst. 1618. Cap. I. pag. 5. LIMNAEI I. P. VII. 35. 13. ERN. CREGEL de Infulis et Lipsanis Imperii, Helmst. 1659. Th. 27. et 62. WAGENSEIL diss. de Rege Romanorum, Altd. 1691. §. 25. p. 23. IO. TH. CLVDIVS diss. de Imperatore R. G. et Statibus Imperii, Helmst. 1640. IO. THEOD. FLIESBACH Idea Regis Romanorum I. in Rituali Electionis. II. solenni Coronatione: III. legitima administratione Imperii considerata, Dresd. 1690. c. II. §. 1. p. 51. et §. 6. p. 59. §. 17. p. 73. Ipse Carolus IV. Imp. in Consignatione sua clenodiorum et reliquiarum ap. GOLDASTVM in Reichstags-Handlungen edit. 1609. p. m. 21. his vtitur verbis: auch ist da ein rother Mantel S. Carls, mit zwey Löwen geworcht, von guten gesteine, Perln und Golde. vid. HENR. GVNTH. THVLEMARIVS, diss. de ordine equitum S. Georgii et Periscelidis coeruleae in Anglia, Heidelb. 1681. Th. II.

Th. II. nota c. In habitu Caroli V. calcei describuntur fuisse ex villosa purpura margaritis et gemmis, feriatim per totum distincti: quae nostris temporibus *sandalia* vocantur: vid. SCHREIBER alleg. diff. de inaug. regum. §. 19. pag. 24. WILH. WITZENDORFF diff. de Caesare Romano, Regiom. 1640. Conclus V. not. f. GODOF. DE IENA diff. quinque de Electione Imperatoria, Francof. ad Od. 1662. diff. V. p. 228. haec de Romanorum Imperatoris Purpura. Moscorum Imperatorem mitra purpurea uti docet Celeberrimus iurisprudentiae litterarumque humaniorum vindex EVERH. OTTO diff. de Titulo Imperatoris Russorum, Cap. II. §. 5. prouocans ad testimonium CAROLI PASCHALII Lib. IX. Coron. C. XVII. et XVIII. Conf. celeb. MART. SCHMEITZEL Or. de Titulo Imperatoris, quem Tzaarus Russorum sibi dari praetendit, Ien. 1722. E medio turbanis Imperatoris Persarum eminet apex, seu pileolus coloris purpurei, ut ex TAVERNERII itinerario Turcico, adiecta figura aeri incisa, docet saepius laudatus SCHMEITZEL de Coronis cap. II. art. I p. 161. Sinensium Chamus, siue Imperator, in pileo suo regali purpura utitur, ceu docet MAETINIVS in Hist. de bello Tartar. p. 31. seq. ita scribens: *Biretum capiti aequale rotundum gerit, ut humile, hoc pretiosae pellis fascia per circuitum ambit, ad duorum vel trium digitorum latitudinem: haec pellis aures, frontem ac tempora a frigore defendit; quantum vero bireti, supra pellis fasciam eminet, tantundem rubra byssus undique sparsa tegit, vel nigri aut purpurei equorum crines, quos pulcherrime tingunt.* vid. SCHMEITZEL loc. cit. p. 162. Africae Imperatores linea vel lanea rubri coloris tela capita sibi inuoluere docet ex SELDENO, SCHMEITZELIVS loc. cit. Ab imperatoria purpura discedentes, regiam lustrabimus: Clodouaeo Franciae Regi, cum Gothos profligasset, Anastasius, Tunicam purpuream, et Coronam auream misisse dicitur a MVRETO P. I. orat. XXII. vid. ECKARD de insign. regiis §. 17. Reges Portugalliae, ob re-

gnum Algarbiae purpureum clypeum gerunt, cuius rei originem NONIVS in *Genealog. RR. Portug.* p. 1259. ita tradit. *Alphonfus III. Algarbiae regnum a Socero Alphonso concessum, iure clientelae, liberum a iugo Saracenorum reddidit. Postea cum clientelam, in gratiam nepotis Dionysii, Socer remisisset, pro Algarbii Symbolo, clypeum purpureum addidit, aureis castellis respersum.* vid. Perill. de LVDWIG diss. de *Auspicio regum*, Hal. 1701. Cap. I. §. 5. p. 13. Vnicum hoc de Clypeo purpureo sufficiat exemplum, cum, si omnes in medium proferre vellem Clypeos regum ac Principum, purpura splendentes, nostrisque temporibus conspicuos, mihi potius otium ac charta, quam dicendorum materia deficeret. Borussiae Regem Fridericum I. purpura magnificentiae plena, die coronationis, ornatum fuisse refert de BESSER: in der *Preussischen Ordnungsgeschichte*, p. 13. vid. IH. DIETR. HERM. KEMMRICH diss. de *Corona Borussiae Friderico Regi et Electori a Deo data*, Lips. 1704. Sect. I. §. I. p. 4. In regum Angliae coronatione pallium regium purpureum esse testatur CHR. WEIDLING gelehr. disc. de an. 1702. mens. 4. vid. FRID. MÜLLER dissertationes duae 1736. Witt. quarum prior praeside MART. HASSEN habita, *Politica Symbolica, praecipue qui ad inaugurandos Reges adhibentur, ritibus comprehensa*, diss. II. §. 7. p. 11. Regum Purpura adorata, S. R. I. Electorum purpuram adorabimus: Principum Electorum Germaniae habitum in mitra ac Toga, hermelinis subfutilibus obductis purpura, vere regalem esse demonstrat saepe laudatus Perill. de LVDW. in diss. *Different. iur. Rom. et Germ. in re bafiaria tinctorum*, Hal. 1725. Cap. III. differ. VII. p. 33. De Electoralis Pilei et Togae origine ac Historia, varia notatu digna in medium profert modo citatus de LVDWIG diss. *Formula ducatus Brandenburgici*, Hal. 1706. §. IX. et not. d. et e. p. 80. seq. Habitum Electorum ita describit MAMERANVS, in *historia investiturae Mauricii Saxonis*: *Habitus Electorum vestis longa est,*
lar-

larga et fluxa, in pedes usque demissa, undique clausa, ut non possit nisi de iniectu superno a capite indui, cum largis item manicis ab ipsa separatis, quae postea fasciola post tergum protracta, in ipsam cooptantur, et est tota una cum ipsis manicis, ex pretiosis illis pellibus Hermelinorum, seu murium Ponticorum, subdita cum limbo et ipsius vestis et manicarum, ad palmi amplius latitudinem largo, ex iisdem pellibus foras versis redacta. Huic vestis collare in orbem, ex perpetua sutura et contextu continuum ex iisdem pellibus, sed pilis per totum foras versis complurimis earum pellium caudis circum pendulis, de capite itidem, sicut ipsa vestis iniicitur, atque in pectus et ceruicem et super humeros ac supernam brachiorum partem dependulam, ex quo fascia larga, ex eiusdem vestis genere, et eodem modo pellibus subdita, cum breui et stricto retortae earundem pellium fimbriae reflexamento, in tergum usque dependet. Isque habitus, secundum Electorum statum et differentiam in materiae seu substantiae contextu variat: Nam spiritualibus s. Ecclesiasticis ex pretioso illo ac nobili coccineo ac rubro panno est, quem vulgo scharlachum vocamus; secularibus autem holosericus est, ex bysso rubro, h. e. villosa purpura. Pileus, qui illis largus est, fluxusque, ex iisdem albis pellibus subditus est, cum largo quoque in ambientem limbum refluxamento, pilos itidem earum pellium foras versos habente, apexque illi superne in ipso vertice, ex particula earum pellium caudatus est. Eodemque modo, quo ipsa vestis in materiae contextu, differt, in colore, ast forma non differt; Sed tamen thorocas, caligas et calceos ex rubro vel purpura, soli seculares habent, Ecclesiastici non habent, sed ex nigro panno et serico. En satis longam habitus Electoralis descriptionem. In comitiis S. R. I. Electores vno gradu prae reliquis principibus eleuationiora, eaque panno rubro vestita habent scamna. vid. WILH. LUDOV. HOENONIVS diss. de S. R. I. archi- et hereditariis officiis, iisque annexis iuribus et priuilegiis, Sus.

1701. §. 23. p. 23. CHR. WILDVOGEL de scamno Comitiorum transuerso, Ien. 1707. Sect. V. §. 5. SCHWEDER introd. ad I. P. part. spec. Sect. I. c. 30. seq. IO. HENR. FELTZ diff. de Comitibus S. R. I. uniuersalibus, Argent. 1712. IO. CHPH. WAGENSEIL diff. de Comitibus uniuersalibus S. R. I. Altd. 1686. Plura de Purpura hac, ipsisque Electoribus legere qui cupit, sequentes euoluat Commentationes, in quibus autores maioris molis allegatos reperiet: BECKMANN notit. dign. illust. diff. VIII. cap. II. §. 7. p. 230. seq. SCHMEITZEL de Coronis. p. 107. FESCHIVS de insignibus, cap. VI. §. 4. seq. pag. 45. BICCIUS de Pileo cap. II. Th. II. Conf. IO. A. BELLMANN diff. de Electoribus S. R. I. Holm. 1709. IO. HENR. FELZ diff. de Electorum iuribus praerogatiuis, Argent. 1710. ID. de Electoribus Ecclesiasticis in uniuersum, Argent. 1710. ID. de Electore Coloniensi, Argent. 1716. IO. TESMARVS diff. de iure Electorum, Marb. 1685. HENR. KOSEL diff. de Electoribus Imp. R. G. Witt. 1653. ABRAH. VRBANVS diff. de S. R. I. Electoribus, Argent. 1674. HENR. CPH. a GRIESHEIM, diff. de Electoribus S. R. I. Helmst. 1618. ERN. ENGELBRECHT tr. de Successione in Electoratibus ex iure primogeniturae, Hal. 1614. BALTH. CONR. ZUMBROICH diff. de nono Electoratu, Argent. 1707. IO. ERN. BECK diff. de Collegio Electorum antiquitus a Collegio principum separato, Argent. 1728. WILH. GABR. BACHEIBL a GEHAG. diff. de originibus Electorum, iisque etiam Christi natiuitate non iunioribus, Hal. 1705. EVCH. GOTTL. RINCK de origine Electorum, Altd. 1712. IO. WILHELM. IANVS diff. duae Testimonia et iudicia eruditorum de Collegii Electoralis origine, selecta et inter se collata, Witt. 1709. ID. diff. Vera de Origine Electorum sententia, Wit. 1710. OTTO MENCKE diff. ad BARON. Annal. Tom. X. ad ann. 996. §. 38. seq. de origine Electorum S. R. I. Lips. 1676. IO. HENR. BERGER de praecipuis Electorum praerogatiuis, Witt. 1700. ERIC. MAVRITIUS diff. de origine Electorum S. R. I. et comitiis Ele-

Electoralibus: in volumine diff. et opusc. cura HERTII Arg. 1624. editorum diff. V. p. 208. GODOF. SVEVVS diff. *de statibus augustique I. R. G. translatione*, Witt. 1652. HENR. ER. KESTNER diff. *de Summis in I. R. G. personis, earumque officiis et iuribus*, Rintb. 1702. SEB. PHIL. BRUNNER diff. *de dignitatibus Ecclesiasticis et secularibus*, Bas. 1645. SIM. SCHARDIVS Libro uno, *de Principum, quibus electio Imperatoris in Germania commendata est, origine, et institutione*, Argent. 1606. in 8vo. Pergimus ad Purpuram Seren. Archiducum Austriae: Est autem Pileus Archiducalis Austriae, rubei coloris, ora reducta pontici muris vellere farta, radiisque ornatus et circulis in superiore parte coeuntibus, crucicula etiam imposita: Primo quidem pileus ille vulgaris fuit, sine ornamentis, ut aliorum Principum, successu vero temporum paulatim immutatus; Radios, seu sertum pinnatum aureum adiecit Fridericus Barbarossa, cum an. 1156. Henricum ducem crearet, in diplomate dicitur: Pileus ducalis, circumdatus ferto pinnato: LIMNAEVS I. P. V. 2. 29. Deinde anno 1228. Henricus, Rex Romanorum Leopoldi ducis pileum aurea corona auxit; denique Fridericus II. Imp. Friderico Bellicoso concessit, ut circulis superne coeuntibus cruciculam superadderet. vid. SCHMEITZEL loc. cit. p. 187. Conf. IO. HENR. FELTZ diff. *Austria princeps: s. de Augustissimae domus Austriacae iuribus, praerogatiuis illustrioribus*, Argent. 1721. IAC. AVG. FRANCKENSTEIN diff. *Praerogatiuae et praeeminentiae August. domus Austriacae*, Lips. 1727. CHPH. PHIL. RICHTER diff. *de Aug. domus Austriacae iuribus et praeeminentia*, Ien. 1666. GAB. SCHWEDER diff. *de Seren. domus Austriacae praeeminentis, praerogatiuis iuribus ac priuilegiis praecipuis*, Tüb. 1722. Pergimus ad Ducem Venetorum, quem vulgo Doge nuncupant, eiusque mitram *il Corno* dictam. Hanc CASP. CONTARENVS *de Magistratibus et Republ. Venetorum Lib. II. p. 22.* ita describit: *Capite gestat velamen linteum pro regio Diademate, id supra gestat capitium purpureum, limbo aureo*

ornatum, cuius pars, quae occiput tegit, in Cornu formam as-
surgit. vid. BECMANN. not. dign. ill. diff. VII. cap. III. §. 6.
p. 213. SCHMEITZEL loc. cit. p. 188. Commentatio mea
de Infulis sacrae dignitatis insignibus, Lips. 1739. §. 18. p. 27.
SCHOTTUS *Itinerar. Ital.* p. 41. Illustris. AVCTOR, des Eu-
ropäischen Herolds, p. 889. Nobiles quoque Veneti in so-
lennitatibus longis tunicis purpureis sunt ornati, imo summi-
tas Bucentauri, in nuptiali solennitate Ducis Veneti cum ma-
ri Adriatico, holosericum purpureumque habet opertorium.
vid. IEREM. EBERH. LINCK diff. de nuptiali solennitate Bu-
centauri, Argent. 1728. §. 4. p. 6. GE. GREEN diff. de re-
publica Veneta, Witt. 1672. Ducis Genuensis habitum ita de-
scribit MISSON, in *Itinerario suo*, Tom. II. p. 236. Nous avons
vu le senat en corps, et en Ceremonie, à la procession de la fete
Dieu. Le Doge avoit une robe cramoisi, avec une maniere
de bonnet carré. Eadem refert KEYSLEVS in *itinerario*
suo iam supra citato: p. 433. Habitum etiam aliorum ducum
purpureum esse nos docet illustr. MASCOVIVS diff. de regali
imperialique Augustorum Germaniae, Augustarumque coro-
natione, Lips. 1723. cap. IV. §. VII. pag. 60. vbi ex AGRIPPÆ
descriptione Coronationis Caroli V. nobis Philippum Bauariae
ducem, ducali purpura ornatum sistit. Sic Pileum et Pallium
ducum purpurei coloris fuisse nobis demonstrat BECMANN
loc. cit. Diff. VII. cap. II. §. VIII. p. 209. Acta Comitiorum a
Maximiliano I. Vormatiae an. 1404. habitorum, vestitum ma-
gnatum recensentes, haec inter alia memorant: Ein Herzog-
lich Kleyd, war ein rother atlassener Mantel, - - - und un-
ter demselben Mantel ein rother Rock: - - - auf dem Haupte
ein rother atlassener Herzog-Huth. vid. LIMN. Tom. IV. ad-
dit. ad Lib. IV. cap. VII. 23. BICCIVS de pileo, Cap. II. Th. 4.
Pares Galliae et Angliae et Praesides Parlamentorum, pallio coc-
cinei coloris, et pelle muris pontici instructo uti, docet
IO. ANDR. GERHARD diff. de Parlamentis Angliae et Galliae,
Ien. 1664. P. I. §. 6. et P. II. §. 5. FESCHIVS loc. cit. Cap. VI.

§. 4. p. 45. et §. 29. p. 55. Ad Ceram rubram quod attinet, notum est, quod tanta eius hodie in I. R. G. sit excellentia, ut a Principibus Imperii et ipso Imperatore in signum Maiestatis et superioritatis suae adhibeatur, ac plenioris iurisdictionis indicium reputetur, ita, ut sine speciali Concessione ea uti nulli concessa sit. vid. KIRCHNER, *de offic. et dign. Cancell. L. I. Cap. IV. n. 54.* Sed de hoc singulari iure prolixius agendi otium nobis fecit SAMUEL STRYCKIUS in *diff. de Cera Rubra, et Sacro Encausto, Francof. ad Od. 1680.* et HENR. GVNTH. THVLEMARIUS *de Bulla Aurea, Argentea, Plumbea et Cerea in genere, et in specie de Bulla aurea Caroli IV. Heidelb. 1682. Cap. V. p. 31. seq.* IOACH. VAN DALE *diff. de subscriptionibus Principum, Gies. 1676. Cap. II. p. 40. §. 6.* IO. VOLCK. BOEHMANN *diff. de Siglis, Ien. 1661. §. 91. seq.* ID. *diff. Exoter. XIII. ad Aur. Bull. Caroli IV. diff. I. §. 8. p. 10.* Ultimo loco etiam purpuram Equitum ac ordinum Equestrium insigne fuisse et adhuc esse paucis videbimus: Non tamen omnes recensimus ordines, in quorum ornamentis purpura conspicitur, sed saltim quosdam, eosque primarios, nulla aetatis dignitatisque habita ratione. Equites ordinis aurei velleris in diebus solennibus et festis uti toga Coccinea testatur IACOB. MARCHANTIUS *in Flandria L. III. p. 285. seq.* vid. PHIL. REINH. VITRIARIUS *diff. de Equitibus, et equestribus ordinibus, Part. II. Cap. IV. §. 1. p. 75.* B. IO. BURCH. MENCKE *diff. litter. Diff. XVIII. p. 172.* ex HELYOT. *histoire des ordres rel. et militair. Tom. IX. p. 346. seq.* narrat, Philippum Bonum fanciuisse, ut ordini huic adscripti, prima die punicea, s. coccinea veste induti, in publico comparerent. vid. GRYPHII *Ritter-Orden, pag. 258.* IO. DAN. GRUBER *diff. vindiciae pro aurei velleris ordine, Hal. 1724.* IAC. CHIFLETIUS *Breuiar. hist. inclyti ordinis aurei velleris, Antw. 1657.* Ill. IO. WILH. BERGER *de origine ordinis aurei Velleris, Witt. 1730.* V. EX. IOANN. ZACH. HARTMANN *Or. de aurei velleris Capite ac Principe, Lips.*

Lips. 1724. CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCH *diff. de Ordine aurei velleris, Witt. 1699.* IO. KIESLING *diff. de ordine aurei Velleris, Erf. 1700. §. 21.* Equites ordinis Borussici Aquilae nigrae, secundum ordinis Statuta, *Statuto XIV.* Pallio sericio rubro diebus solennibus exornati comparere debent. vid. GRYPHIUS *loc. cit. p. 400.* IO. BALTH. CHARISIUS *diff. de ordine Aquilae Borussicae equestri, Regiom 1714.* Noti quoque sunt in Hispania Equites della banda, s. fasciae rubrae, de quibus HENR. GVNTH. THVLEMARIUS *diff. de ordine equitum S. Georgii et Periscelidis in Anglia, Ien. 1701. Thes. VII. pag. 12.* CONR. DAN. FRICK. *diff. de S. Georgio Equite et Martyre, Lips. 1693.* Equites ordinis Elephantini, in Dania, induuntur Toga e villoso serico, coccinei coloris. vid. FRID. HENR. IACOBS *diff. de ordine equestri Elephantino, Ien. 1705. Cap. IV. §. 4. p. 55.* Illos ordines ut taceam, quibus fascia rubra a dextro vel sinistro humero ad dextrum vel sinistrum brachium tendens, vel fascia rubra de collo pendens, rubra crux in vestimento affixa signi loco est, ad quorum numerum referendi priscis iam temporibus conspicui, ordines S. Stephani, S. Iacobi di Spatha, de Calatraua, Iesu Christi de Monthesia et sancta Maria Mater domini, alique: Nostis temporibus conspicui, sunt Equites ordinis Gallici St. Michaelis, Russici St. Alexandri, et S. Catharinae. Equites Balnei in Anglia, S. Huberti Palatini et Würtenbergici, Equites ordinis Vigilantiae Vinariensis, de quo vid. CAR. ERN. HAGEN *diff. de Saxo Vinariensi Vigilantiae ordine, Ien. 1734.* Notandi denique sunt Equites ordinis St. Henrici a Potentissimo Patriae nostrae Patre Clementissimo Friderico Augusto III. Pol. Rege et Elect. Sax. die 7. Oct. an. 1736. instituti, qui fascia rubra de Collo pendente sunt conspicui. Ast reliqua ad hos ordines spectantia, breuitatis studio praetermittimus, cum Cancelli, commentationi nostrae positi, hic subsistere iubeant, nihil magis exoptantes, quam ut haec Commentatiuncula aequos nostrisque conatibus fauentes inueniat lectores.

Lips. 1724. CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCH diff. *de Ordine aurei velleris, Witt. 1699.* IO. KIESLING diff. *de ordine aurei Velleris, Erf. 1700. §. 21.* Equites ordinis Borussici Aquilae nigrae, secundum ordinis Statuta, *Statuto XIV.* Pallio sericio rubro diebus solennibus exornati comparere debent. vid. GRYPHIUS loc. cit. p. 400. IO. BALTH. CHARISIUS diff. *de ordine Aquilae Borussicae equestri, Regiom 1714.* Noti quoque sunt in Hispania Equites della banda, s. fasciae rubrae, de quibus HENR. GVNTH. THVLEMARIUS diff. *de ordine equitum S. Georgii et Periscelidis in Anglia, Ien. 1701. Thes. VII. pag. 12.* CONR. DAN. FRICK. diff. *de S. Georgio Equite et Martyre, Lips. 1693.* Equites ordinis Elephantini, in Dania, induuntur Toga e villoso serico, coccinei coloris. vid. FRID. HENR. IACOBS diff. *de ordine equestri Elephantino, Ien. 1705. Cap. IV. §. 4. p. 55.* Illos ordines ut taceam, quibus fascia rubra a dextro vel sinistro humero ad dextrum vel sinistrum brachium tendens, vel fascia rubra de collo pendens, rubra crux in vestimento affixa signi loco est, ad quorum numerum referendi priscis iam temporibus conspicui, ordines S. Stephani, S. Iacobi di Spatha, de Calatraua, Iesu Christi de Monthesia et sancta Maria Mater domini, alique: Nostris temporibus conspicui, sunt Equites ordinis Gallici St. Michaelis, Russici St. Alexandri, et S. Catharinae. Equites Balnei in Anglia, S. Huberti Palatini et Würtenbergici, Equites ordinis Vigilantiae Vinariensis, de quo vid. CAR. ERN. HAGEN diff. *de Saxo Vinariensi Vigilantiae ordine, Ien. 1734.* Notandi denique sunt Equites ordinis St. Henrici a Potentissimo Patriae nostrae Patre Clementissimo Friderico Augusto III. Pol. Rege et Elect. Sax die 7. Oct. an. 1736. instituti, qui fascia rubra de Collo pendente sunt conspicui. Ast reliqua ad hos ordines spectantia, breuitatis studio praetermittimus, cum Cancelli, commentationi nostrae positi, hic subsistere iubeant, nihil magis exoptantes, quam ut haec Commentatiuncula aequos nostrisque conatibus fauentes inueniat lectores.

Steger, Adrian

Diss. de purpura sacrae dignitatis insigni

Lipsia 1741

4 Diss. 5306#Beibd.8

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11052188-8

VD18 15107485-001